

NÉPÜNK

REDAKCIÓSÁG ÉS NYADÓHIVATAL:

ORADEA

Szabó István Vulcan No. 4.
Telefon: 948.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor - Felelős szerkesztő: Leiner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Munkásoknak és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, fél évre 150,
negyedévre 85 lej. Külföldön: 120-20, 45, 25 lej,
100, 95, 60 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár.

A mufti vallomása és a forrongó Közelkelet

A forrongások idejét éljük. Míg Spanyolországban világnézetek folytatják életbeli harcukat, addig Keleten is sorsdöntő események játszódnak le. Bannünket nem a távolkelet Japán, kínai és mandzsukuói kérdés érdekli, hanem a Közelkelet problémái, amelynek gyújtópontjában éppen Palesztina áll. Alig néhány napja súlyos konfliktus tört ki az újjaélelt Törökország és a franciák között is, az alexandretti szandzsák ügyében. Három év múlva Szíria nem lesz többé francia mandatarus uralom alatt és mert ez a szandzsák, a maga kétszázötvenezer törökjével, közvetlenül határos Atatürk országával, felmerült a kérdés, hogy mi lesz ezzel a területtel arab uralom alatt, akik nem szokták meg a kisebbségek védelmét respektálni s ha őszinték akarunk lenni, nincs is kiől tanulják, mert Európa közepén sem tartják már tisztelben ezeket a jogokat.

A szandzsák ügye mellett, a világ érdeklődésének homlokterében még mindig a Palesztina kérdés áll. A királyi bizottság befejezte munkáját. Megjelent azon az arab legfelsőbb komité is, Husch Emin el Hussein mufti vezetésével, aki tizennyelc éve, amikor Herbert Samuel főmuftiá nevezte ki, a legszélsőségesebb nacionalista politikát folytatja.

A bizottság előtt a legmerészebben követelte a Balfour deklaráció megszüntetését, a zsidók bevándorlásának teljes megszüntetését és a földeladások betiltását. Arab nemzeti uralmat követelt és a legmerészebben rágalmozta a zsidóságot. Azt állította, hogy a zsidók le akarják rombolni az Omár mecsetet, amely a régi szentély helyén áll és elbontta mindazokat a frázisokat, amelyekkel keleti és nyugati antiszemita rágalmozta a zsidóságot. Csak ez még tragikusabb, mert az arabok maguk is semiták, akik tehát nem is antiszemita, hanem anti-zsidó politikát folytatnak.

Nem tudjuk mi lesz a királyi bizottság munkájának eredménye. Ha nem kellene ezernyi mellékkérdést tekintetbe venni, akkor azt mondhatnánk, hogy a kihallgatások után — nyert ügyünk van. De az angol birodalom vezetői nem csupán ezt fogják mérlegelni, hanem mindazt, amit arab és közkeletű problémának ismer a világ.

A mufti úgy tesz, mintha nem volnának kézzelfogható eredményei annak a gigászi munkának, amelyet a zsidóság husz éve folytat Palesztina kléptése érdekében. Azt állította, hogy az arabok segítették az angolokat az 1918-as győzelem kléptésében. Holott épen ellenkezője igaz ennek. Ezzel szemben talán kevés nép nyert annyit a világháborún mint épen az arabok. Öt önálló államot alapítottak és ha van is alexandretti szandzsák kérdés, ez még mindig lényegesen több számukra is, mint a palesztinai probléma. Törökország újjaélelt esodátatos módon a háború után, Kemal pasa tetterős

egyénsége révén. De a régi török birodalom elszakított részét, nagyon hamar megtalálták a közlekedés útját a török birodalomhoz, holott mélyreható vallási kérdések választják el őket egymástól, de az alapvető mohamedán hit, mindennél erősebb kapcsolatnak bizonyul.

Palesztina mindezek dacára küönleges elbirtolást igényel, még angol szempontból is. Mert ez az indial ut egyik legibb kulcsa lett, és a moszult petroleum is nagyhatalmi tényező. De függetlenül az angol állásponttól tizenhat millió zsidóság letelepedésére is tömegei és vezetői egyöntetűen azt vallják, hogy nem lehet a palesztinai kérdést egy kélap alá venni, az arab problémával és a többi arablakta országok jövőjének szempontjával. A világ zsidóságának kell Palesztina, jobban és sürdesebben mint valaha. Százerek, lehet mondani milliók utolsó reménye, az az újjszervezett élet, amelynek — Palesztinában sikerült alapjait megvet-

nünk. Nekünk kell Palesztina, akármit is vallott a mufti és a legibb arab komité. Nekünk igényünk kell legyen Palesztinára, akármit is fog jelenteni a királyi bizottság Londonban és Genfben. És tizenhat millió kergetett és üldözött zsidónak követelése és jajszava kell legyen olyan erős faktor a világpolitikában, mint a főmufti és Atatürk meg az öt arab király akarata együttvéve.

Nehéz idők előtt állunk, mert Kelet jobban ébred, mint valaha és ott nem egy eltemetett kultura romjai vannak már, hanem a jövőd eib új életreklívása. Az európai civilizáció fogja tudni, hogy az ő elbirtolása lesz az épülő Palesztina s ha nem akarják az angolok, hogy néhány évitied múlva semmiféle beleszóadásuk ne legyen a Közelkelet sorsának alakulásába akkor létérdeklük, hogy a zsidó palesztinai törekvéseket mint há szövetségeset vegyék elsősorban tekintetbe.

A zsidóságnak kell Palesztina, még ha az arabok egyrésze nem is akarja. Egy otthon kell nekünk, amelyet — reméljük — még a mufti rágalmozásai sem fognak tudni elvenni tőlünk.

Levették napirendről a kamarában, az állampolgárság reviziójáról szóló törvényjavaslatot

Lapunk legutóbbi számában folytatólagon közöltük Dr. Klein Miksa eljvi ügyvéd munkatársunk tollából, azt a rendkívül érdekes cikksorozatot, amelyben részletesen ismertette Pamfil Seicaru javaslatát. A kamarában kiosztották a képviselők között, a parlamenti kezdeményezésből előterjesztett javaslatot.

A legibb törvényhozó tandem azon a véleményen volt, hogy a javaslatot ne szavazzák meg addig, amíg a közigazgatási hatóságok vizsgálata véget nem ér. Csak

ezután lehetne megállapítani, hogy milyen intézkedéseket kell tartalmazni a törvénynek.

A kamera elfogadta a legfelsőbb törvényfelülvizsgáló bizottság érvelését és levette napirendről a javaslatot. Az indoklás szerinti, a törvényjavaslat nincsen kellőképpen indokolva és nincs előkészítve és ilyen formában nem felelt volna meg céljának.

A törvény visszautasítása negy megnyugvást kellett, mivel az sok megpróbáltatást jelentett volna a romániai zsidóság számára.

Főiskolai terrorakciókon keresztül tovább folyik a lengyel zsidóság üldözése

Varsó. Az újból megnyitott lengyel egyetemeken folytatódott a zsidó diákok elleni támadások. A varsói egyetemen több zsidó diákot véresre vertek. A tüntető diákok kijelentették, hogy addig nem lesz rend az egyetemen, amíg nem tiltják a zsidókat gettópadokba. A zsidó diákokat kikergetik az előadótermekből. Ha pedig ott maradnak, akkor alva hallgatják végig az elbadasokat, mert nem akarnak gettópadokba ülni.

A hadügyminiszterium költségvetési vizsgálója folyamán Bakol képviselő azt ajánlotta a

sejtnnek, hogy a zsidókat rekesszék ki a katonai szolgálatból, mert rossz katonák.

Minsberg képviselő védte meg a zsidóságot a rágalmozóval szemben, de Jablonsky lengyel képviselő is hangot adott tiltakozásának és kijelentette, hogy egy kulturországban egy jognok és egy törvénynek kell uralkodni.

Siklandowsky miniszterelnök erélyes hangon jelentette ki, hogy internálótáborba fogja küldeni mindazokat, akik veszélyeztetik a ország rendjét.

Értesítés!

Az 1937-es évvel cégünk fennállásának 40-ik esztendejébe érkezett. 1897-től 1937-ig negyven hosszú éven keresztül mindig igyekeztünk a közönség szolgálatában állani és vevőink hűségét támogatóként ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket. Ezt a jubileumi évet üzletünk reorganizálására akarjuk fordítani és az eddigi leltári vásárainkon jóval tulmenően ma kedden megkezdjük minden eddigit felülmúló leltári vásárlást, amelyen 2000 pár női, férfi és házcipőt hihetetlen áron dobunk piacra. A női cipők három csoportba vannak osztva:

Lei 195 — Lei 245 — és Lei 295 —

Tekintettel a bőrarak közismert emelkedésére, leltári vásárlásunk soha vissza nem térő vásárlási alkalmat nyújt.

Reichard Dezső és Fia
cipőárúház.

A lengyelországi zsidóság hallatlan nyomora és szenvedései a folytonos üldözés miatt

— Allandó kormánymegnyugtatók ellenére — nem szűnnek az atrocitások —

Varsó. Az évforduló új és nagy csapást hozott a lengyel zsidóságra. Az antiszemita bojkottpropaganda karácsony előtt nagy dimenziókat öltött, és erősen felhasználta Sklandowsky miniszterelnök híressé vált mondatát, amikor a sejmben kijelentette: „Gazdasági harcot a zsidók ellen” kérem szépen...

Az új vágatási törvény életbelépett

A lengyel zsidóság nyomorprocesszusa mindjobban növekszik, és a napi bronka folyton újabb zsidó existenciák összeomlásáról számol be. A január 1-én életbelépett vágatási törvény olyan „eredményeket” produkált, amelyet vártak tőle. A huszácson súlyosbodott a helyzet és a lengyel paraszti lakosság gazdasági helyzete még jobban komplikálódott. Sok ezer zsidó, aki eddig a huszácsonban volt elhelyezkedve, most kiutasították és szaporították a munkanélküliek eddig is nagy számát. Elégítéssel lehet megállapítani, hogy Varsóban segítségnyújtás alakult, amely a vágatási törvény által kényerüket vesztett embereket kidolgozott program alapján helyezi el.

Allandó kilengések

Az utóbbi napokban újra szomorú jelenségek érkeztek azokról a kilengésekről, amelyek a vidéken lezajlottak. A bialystoki pogromról lapunk is beszámolt, legutóbbi számában. A rendőrség ez esetben nagyszerűen megállotta a helyét, idejekorán segítséget kapott, amely a több ezer főnyi paraszti tömeget visszaszorította és a sebesültek kellő időbe kerültek a kórházba.

A zsidó sajtó azt írja ugyan, hogy az alapvető kérdés nem az, hogy vajon a rendőrség idejekorán a tett helyén megjelenik-e, vagy sem, hanem, amint Schorr professzor a legutóbbi szenátusi beszédében kifejtette, a kormánynak olyan intézkedéseket kell fogasztani, amelyekkel megelőzi az excessusokat, és nem akkor intézkedik, amikor baj van.

A kormánypárt metamorfózisa

Az utóbbi időben egy olyan folyamat játszódik le a lengyel közéletben, amelynek nagy jelentősége lesz, a zsidóság sorsának jövő kialakulására. Pilsudszky halála óta a kormánypárt lassú felbomlás állapotában van, amely legjobban az utóbbi parlamenti szeszció alatt derült ki. Számos kisebb csoport alakult, amelyek közül mindegyik azon igyekszik, hogy ő maradjon a kormányrud mellett. Ezzel szemben folyton nő a befolyása az extrém pártoknak. Névszerint két pártból

van ezúttal szó. Az egyik: a nemzeti demokraták pártja, nemzeti radikálisokkal együtt, másrészt: a lengyel szociálisták, a paraszti párt és a haladást propagáló egyéb kisebb pártok.

Ezekből és más jelekből arra lehet következtetni, hogy a kormánypárt egyrésze nagy metamorfózisra megy át és a nemzeti demokraták karjába omlik. Ezek a csoportok viszont nyíltan antiszidó programot vallanak, amelyeket apróbb nuance-ok választanak el egymástól. Vannak olyan képviselők is ezek között, akiket kimondottan zsidó kerületek választottak meg, így a legutóbbi nagy antiszemita beszédet tartó képviselőt a lozini kerület küldte a sejmbe, ahol az agudisták fejlettek ki nagy propagandát érdekében. A felelősség nagy volt zsidó körökben, de a tényen nem tudnak változtatni, ami nem jelent

A tripoliszi események kapcsán az olasz kormány tiltakozik az antiszemitizmus vádjá ellen

Nyilatkozott a tripoliszi grand-rabbi. — A londoni olasz nagykövet és Jabotinsky

Róma. A szombati munkaszünet kérdésében bekövetkezett tripoliszi események nem csak a zsidó világban hanem a nemzetközi nem-zsidó sajtóban is nagy visszhangot keltettek. Tulajdoni hírek kerültek forgalomba, amelyek a fascista rezsim ellen incenáltak. Az anyaországból olasz sajtó, alig foglalkozott az ügygel és akkor is nagyon röviden. Így a lapok, a Reuter ügynökségtől kapták a híreket és a „Tunis Soir”-ból.

A valóság az, hogy a tripoliszi események következtében, — amint a hír elterjedt — egyáltalán nem voltak tömegletartóztatások. A megbüntettéllel illetőleg megkorbácsolt zsidókon kívül, még tíz zsidót letartóztattak, de röviddel azután szabadlábra helyezték.

A tripoliszi főrabbi, Haf Gabizon nyílt levelet intézett az Avenirre di Tripoli című laphoz, amelyben megcáfolja azt a hírt, mintha őt, mint a tripoliszi főrabbit, elcsapnák állásából. Most is zavartalanul állásomban vagyok — írja — és szó sincs arról, hogy letennének tisztességemből. Az sem felel meg a valóságnak, hogy 214 zsidót vertek volna meg és tartóztattak volna le. Csak két embert korbácsoltak meg, akik megtagadták az engedelmességet, amikor elrendelték, hogy a tripoliszi európai negyedben szombaton nyitva kell tartani a zsidó üzleteket

mást, mint az antiszemitizmus folytonos növekedését,

A szyzevi pogrom

Január 7-én megjelent Kawecky belügyminiszter helyettesénél dr. Josua Gottlieb, a zsidó parlamenti klub tagja és paraszti teit a czyzevi pogrom ügyében és intézkedéseket kért, hogy ezekben az ügyekben kellő erőt nyel lépjenek fel a hatóságok.

Kawecky miniszter válaszában biztosította a képviselőt arról, hogy minden intézkedést megtesz annak érdekében, hogy az élet- és vagyonbiztonság a bialystoki vajdaságban feltétlenül biztosítottassék. A kerület rendőrhatalóságait megerősítették.

Francia kölcsön a lengyel zsidóság számára

Varsó. A franciaországi nagy község ügyében folytatott sejm vita alkalmából dr. Emil Sommerstein képviselő, a zsidó parlamenti klub nevében Beck külügyminiszter expozéja után, a következő nyilatkozatot tette:

— Az előterjesztett törvénytervezet, amely a francia kölcsön felvételéről szól, gazdasági jelentőségén túl, más tekintetben is jelentőséggel bír, mert bizonyítja a barátság kímélőülését, a francia és lengyel nemzet között és lehelvé teszi azt is, hogy a lengyel nemzet jobban felkészülhessen önvédelmi harcára. Mi zsidók, mint a lengyel állam lojális polgárai, örömmel üdvözljük ezt a momentumot és reméljük, hogy az a gazdasági fellendülés, amelyet a kölcsön hoz az ország számára, minden polgárnak hasznára lesz, felekezeti és faji határokozásra való tekintet nélkül. Az az elv fog érvényesülni, amelyet pregnánsan úgy fejezhetünk ki: „egyenlő jogok, egyenlő kötelezettségek” különösen jog a munkára, amelyre a zsidó lakosság is igényt formál.

Egy halálos ítélet felülvizsgálata

A legfelsőbb hadbíróóság elrendelte Schapiro rabbi perének újrafelvételét, akit 1920-ban halálra ítélték és az ítéletet végre is hajtották. Az annak idején a hadbíróóság által hozott és rögtön végrehajtott ítélet óriási feltűnést keltett. „Szmitanuk” állították, hogy a rabbi fényjeleket adott le házából a közelítő orosz csapatoknak. A zsidó közvélemény folyton követelte azóta is, hogy rendelkezjenek a per újrafelvételét, mert hitt a rabbi ártatlanságában. Most eleget teit a kérésnek a legfelsőbb hadbíróóság és elrendelte a per újratárgyalását azon a címen, hogy akkor az ügy nem teit elég alaposan vizsgálták.

Az ügy lényege azonban nem is abban van, amiről jelen esetben szó van és aminek érdekében mellébeszélnek. Tény az, hogy a vallásához hű zsidóságot rendkívül súlyos sérelem éri azzal, hogy szombati nyugalmát akarta elvenni tőle Tripolisz olasz kormányzója. Az olasz hi községek szervezete mindenekelőtt, hogy a november 14-én kiadott rendelkezést a kormányzó visszavonja. Érdekes és említésreméltó, hogy a világsajtóban okozott kétségtelenül kedvezőtlen hangot azzal igyekszik ellensúlyozni az olasz kormány, hogy legutóbb kiadott nyilatkozatokban tiltakozik erélyesen az antiszemitizmus vádjá ellen és kategorikusan kijelentik, hogy a fascizmusnak semmiféle zsidóellenes tendenciája nincsen. Az olasz rezsim minden vallást és minden meggyőződést tisztelőben tart. Hasonló nyilatkozatot teit a londoni olasz nagykövet Dino Grandi is, aki a teleteuróppal zsidók nála járt küldöttségének kijelentette, valamint Jabotinskynek is, aki nála ez ügyben eljárni, hogy szó sincsen bármilyen antiszemita megnyilatkozásról.

Bizonyos, hogy akkor lesz megnyugodva a világ zsidó közvéleménye, ha a tripoliszi kormányzó visszavonja végérvényesen a zsidó szombati nyugalom ellen kiadott ériketetlen rendelkezését.

HETI GLOSSZÁK

A tel-avivi póstahivatal

Az egész zsidó világsajtót bejárja a hír: Duschinsky főrabbi intervenciójára a kormány elrendelte, hogy a tel-avivi póstahivatal mostantól kezdve nem vesz fel táviratokat sem szombaton, sem a zsidó ünnepeken és a póstahivatal teljesen zárva lesz ezeken a napokon.

Ha minden kommentár nélkül közöljük a hírt, akkor is felmerül egynémely gondolat az olvasó lelkében és engedjék meg nekünk, hogy mi ezeknek a gondolatoknak hangot adjunk.

Hogyan gondolkozik erről a kérdésről az ortodox ember?

Csak helyeselhet. Mert mi adhatja meg egy zsidó városnak jobban karakterét, ha még a póstahivatal is zárva van szombaton. Akkor nem lehet pénzfeladás, nem lehet táviratozás, sem telefonálás. Teljes és tökéletes nyugalom kell legyen és nagyon helyes volt Duschinsky főrabbi intervenciója.

Hogyan vélekedik erről azonban olyan zsidó, aki a praktikus élettel is számol?

150 000 zsidó él Tel-Avivben. Hatalmas emberömeg, amelynek minden nap adódhat életbevágóan fontos eseménye. Így szombaton is. Ahogy nem lehet megállítani szombatra azt, hogy ne haljunk meg, vagy ne szülessen ember, úgy nem lehet megállítani az életnek ezernyi megnyilvánulását. Mit szól ehhez a legvallásosabb zsidó is, ha megbetegszik legkedvesebb gyermeke szombaton és táviratozni kellene egy gyógyszerért, vagy egy speciális táért? Vagy meghalt valaki és hozzátartozóját akarják értesíteni? Vagy ahogy az az életnek és halálnak ezernyi variációjában kelhet az apparátus, amely a világot összeköti a nagy zsidó vérossal. A mai modern időkben ezekkel is számolni kell.

Ha meghallgattuk mindkét véleményt, akkor arra az anekdótabeli rabbira gondolunk, aki miután meghallgatta mindkét pereskedő felet, mindkettőnek igazat adott. Egy harmadik megkérdezte, hogy miképpen adhat kellőnek igazat? Azt válaszolta a rabbi: neked is igazad van.

Mi is igazat adunk az ortodox álláspontnak, meg a moderneknek is. Van benne fel-

Hull a haja?

Korpázik a fejbőre?

Petrol Egger

Megszünteti a korpázást, megállítja a hajhullást
Minden gyógyszerárban és drogueriában kapható!

emelő, hogy nem dolgozik még a táviróhivatal sem Tel-Avivben, de van benne elgondolkodtató — hogy, vajjon lehet-e ezt mai időkben fenni? S mert mindkettőnek igazat adunk — nekünk is igazunk van.

Nagy Endre írja Somlyó Zoltánnal kapcsolatban

A pesti „Ujág” legutóbbi vasárnapi számában Nagy Endre írja: „Mikor azt olvastam, hogy a nagyszerű Somlyó Zoltán meghalt, nem a halála döbbergett meg, hanem az az ötvenöt év, amit költő lére mégis csak átélt e földön. Mert ő aztán csak költő volt. Z-ido létere gyönyörűen zengő magyar nyelvvel kirekedt a hivatalos elismerésből, amely egy kis színekurához szokta juttatni az érdemes költőket. Most, halála után, egy kis faner enyhüléssel olvastam hát, hogy a Chevre Kadisa a saját halottjának tekinti őt. Ez is valami. De jó lenne, ha a jövőben a Chevre Kadisa nem várna ilyen sokáig. És ha van hitorsosa, akit a Génusz csillaggal jegyzett meg, és fájának öröklött éhietelenségével cipeli végzetét — tekintse őt a saját élőjének”.

Teintse őt saját élőjének. Ezt írja Nagy Endre. És mi hivatalozhatunk legutóbbi cikkünkre, amelyet szintén ebben a gondolatmenetben írtuk meg. Ne „dicsírhet el” adjonak a szellemi élet kiválóságának, hanem tekintsék őket saját élőjükként. Valóban, mi lett volna, ha a pesti hírből még egy „könyvtárosi” állást kreált volna 300 pengő fizetéssel, ahol Somlyó Zoltán nyugodtan írhatott volna és nem kellett volna nepona liszter vagy huszszor megalázkodni egy vagy két pengőért „kölcsönképen”,

holott ő képezte a pesti zsidóság szellemi arisztokráciájának egyik elit tagját. De hiába, mi zsidók is csak halottainknak tudunk díszsírhelyet adni. Holott míg élnek az „éhetetlenek”, addig hagyjuk őket éhveneszni. Hogy is mondja Nagy Endre?: *teintse saját élőjének*. Ez olyan pregnáns megfogalmazás, hogy ehhez hozzátenni semmit sem szabad. Igen, saját élőjének — és ne saját halottjának, mert azzal már a halott mitsem ér.

Vallási érzékenység megsértése: válóok

A budapesti legfelsőbb bíróság, a magyar királyi Kuria illetéleg egy új válókot konstruált. Konkrét esetben megállapította ítéletében, hogy a vallási érzékenység megbántása szintén válóok. Képzhetők, hogy milyen cifra szótamok és nyájaskodások hangzottak el egy ilyen vegyes házasságnál, amíg a konfesszionális szempontok is szőnyegre kerültek.

A Kuria csak most tudta meg azt, amit mi már régen tudunk. A magas Kuria nem is szállhat le olyan *alacsonyra*, hogy belásson polgári, vagy esetleg főúri lakásokba és ott végighalassza, hogy a zsidó férj, hogy zsidja nemzsidó feleségét, vagy vice versa. Amikor a meg nem értés bizonyos fokot elér, akkor jönnek ezek a témák, amelyek legmélyebben a vallási érzékenységet sértik. Amint hogy tudományos körök régen megállapították, hogy a vegyes házasságok gyermekáldása mindig minimális, úgy a pszichiaterek kötelessége volna tanulmányozni annak okát, hogy miért bántják vegyes házasságokban élő emberek egymás vallási érzékenységét.

Mi eredendően ellenzói vagyunk minden vegyes házasságnak. Eltekintve annak zsidó

Hogyan került a rabbi a mennyországból a pokolba...

— Régi prágai zsidó legenda —

... Ugyanazon a napon, mikor a zsidókat hegedszer üzték ki Prága városától, még a város kapujában elhunyt a hitközség rabbija, Wallenstein Izrael. Róla beszéltek, hogy felolvadási hivatásában és annyira szerette a leddő prédikációt, hogy általa sok ellenséget szerzett a községben. Még azokat az alkalmakat is, melyek régi szokás szerint nem nyilvános szónoklatok számára szolgálnak, felhasználta, hogy az összegyűltekhez beszédet mondjon, felhánytorgassa jellembeli hibáikat és őket megírtásra bírja. Így, ha a községnek kevésbé tisztelhető állott tagját lemettér, vagy olyan lakomákon, amelyeket valaki nem vallási szabványnak megfelelően, hanem saját gyönyörűségére rendezett otthonában. Azok is, akiket ilyen alkalmakkor megszegyenyített, de a község vénei is, úgy érezték, hogy a régi szokásokon öröklődnie kell, többször megírt sérelték, hogy Izrael rabbit ettől a szónoklás módtól eltérítsék és inkább olyan praktikus eszelekedetekre hívják fel a figyelmét, melyekre a község javának szüksége lett volna. A figyelmeztetések azonban hatástalanok maradtak, csak alkalmat adtak vitákra és személyes gyűlölség kiinduló pontjainak szolgáltak.

Nem egészen bizonyos, hogy az, amit a legenda rabbi Izraelnek a halála után beidővelkezett sorsáról elmond, igaz, azt sem tudni, hogy barátai vagy ellenségei köréből került-e ki. Elég annyit, hogy ezt mondják róla:

Mikor Izrael rabbi az égi bíróság elé került, a világ ősi törvénye szerint, tetteit mérlegre vetették, jobboldalon a jócselekedeteket és baloldalon a rosszakat. És megtörtént, ami legfeljebb egy évszázadban egyszer esik meg: a mérleg egyik serpenyője sem emelkedett fel és bármennyire próbálkoztak is, hogy a mérleg nyelvét jobbra vagy balra állítsák, ez nem sikerült. Izrael rabbinak a földön elidővetett jóitól ugyanolyan súlyuk voltak, mint a bűnei.

Így zárva maradt előtte az az út is, amely a homályba, amely a fényességbe, az illőszékhez, vagy a jámborok asztalához vezet, melynél az isteni tanban és az isteni dicsőségben örövendőzők ülnek. Nem lehetett ítéletet mondani felette.

Végre is megkérdezték Izrael rabbit:

— Mi voltál a földön?

— Prédikátor.

— Szóval bőbeszédű.

— De bőbeszédűségem a megtérésnek szólt — felelte erre Izrael rabbi.

Mindegy — mégis bőbeszédű voltál. Engedjétek őt a paradicsomba, de tegyétek kötelességévé, hogy — hallgasson. Ha ezt a kötelezettséget több, mint háromszor megszegi és szóra nyitja a száját, akkor le kell küldeni a pokolba.

És Izrael rabbi a paradicsomba jutott ahhoz az asztalhoz, melynél a jámborok, a világ oszlopait foglalták helyet, valamennyien a szent könyvek fölé hajoltak, arany székeken ültek, lábalk alatt aranyzámollyal fölötük a tulvilág dicsfénye és azoknak a litikoknak a ragyogása, melyeknek rejte kell maradni a földi halandók előtt mindaddig a

napig, amíg a Messiásnak meg kell jelennie.

Izrael rabbinak lenn az asztal végén jelölték ki a helyét. Ugyanugy, mint a szegény vendégeknek, akiknek nem okára menniök kell és amint az asztal végén juttatnak helyet azoknak a szegényeknek is, akiket a templomból megukkal vjstnek a szombati lakomára...

Amint mondják, egész évtized telt el, Izrael rabbi a helyén ült, figyelte szomszédait beszédelt, sütkérezett a fűndöklésben és — hallgatott. Sokszor megszólították, a szent iratokban döntést kértek tőle, még gyakrabban megtörtént, hogy egy nézet, melyet mellette hangoztattak, ellentmondásra ösztönölte volna, a szavak már-már ajkain voltak, hogy utat törjenek maguknak, de az utolsó percben mégis meggondolta magát, erőit veit magán és — hallgatott.

Tíz év után azonban nem tudta türiőztetni magát. Ez imígyen történt:

A Fenséges Asztalnál új ülőhelyet készítettek. Már megelőzőleg aranyhintót gördítettek a fogadócsarnokba, az alsó égi kapuk szélesen fel voltak tárva, trombiták harsogása hangzott föl — úgy látszott, olyan vendéget fogadnak, amilyen ide föl is csak ritkán érkezik. Valószínűleg mártír, vagy a Tóranak olyan ékessége, aki az egész diaszpórát be-ragyogta.

Ehelyett azonban megérkezett — a prágai ghetto vízholdója. Neki szóltak mindezek az ünnepi készülődések, neki készítettek helyet a Fenséges Asztalnál, érte szólt az égiek kara és őt hozta az aranyos hintó...

Izrael rabbinak ez sehoggy sem ment a fejébe. És mikor az asztal mellől mindenki

szemponból végzetesen káros hatásától, már azért sem lehet boldog, — mert valamikor, a mézeshelek után, minden bizonytalansággal a „bűdös zsidó”, vagy hasonló gyönyörű eplifon ornans-ok. Amelyekre a magyar Kuria most kimondotta, hogy — válók. Nem volna sokkal egyszerűbb soha nem lötni vegyes házasságot? Hiszen akkor bizonyos, hogy nem volna soha ok a válás kimondására sem . . .

A pesti bűzbomba és a következmények

1937 január 1 ének első percében, bűzbomba robbant a budapesti Abbázla kávéházban. Ez a tipikus pesti nagytávérház ott áll az Oktogon téren — most Mussolini tér — és egy kicsit a „magyar történelem” részese is. Hogy megzavarják a zsidók mulatságát, azért dobták a bűzbombát és könnyfacsaró gázi és sikerült is tervük. Hazazavarták a körzönséget s nagy károkat okoztak. Anyagi és erkölcsi kárt. A rendőrség elfogta a tetteseket. Közöttük volt két fővárosi tisztviselő is, az Elektromosművek két tisztviselője.

A bűzbombáról írtak sokat a lapok. Elmult az is, mint minden más. Penetráns bűzével mementoként hatott, abban a közéletben ahol és amelyben nem illatozik minden a parfümtől. Néha egy kis panamaszag érezhető és főleg a numerosok furcsa „illata” amelynek viszont „ízét” a zsidók érzik.

Nos hát, fegyelmi elé került a két tisztviselő, akik nem is munkanélküliek, akiknek kenyéréhez hozzájárul egy fővárosi zsidó lakossága 20%-al, — vagy esetleg 40%-al — mert hiszen a közterheknél első csatasorban világszerte a zsidók állanak. Fegyelmi elé kerültek és mi történt? Dorgálásra ítélték őket. S ennél jellemzőbb az, amit ezzel kapcsolatban írt egy pesti nagy lap munkatársa. Örüljön legalább két zsidó, valahol, valamelyik vállalatnál, hogy nem veszítették el állásaikat ezek a bűzbombás tisztviselők. Mert ha igen, úgy szorítottak volna nekik helyet másutt, s kidobták volna ezért két zsidót így helyükön maradtak, a dorgálással és mi valahogy a távolból úgy hisszük, hogy ezzel a szilveszteri bombával, megnyitott előtük a karrier útja is. Mert két bizonyára snájdígnak bokáitverő kérékalássonos tisztviselő, ha — bűzbombás: akkor van jövője, még ha most „ejnye-ejnye fiam mit csinálisz” címen dorgálást is kaptak.

felkelt, hogy ennek az egyszerű, műveletlen, faragatlan vízihordónak elébe menjenek, mikor Ábrahám ösalya, Dávid király, a próféták és makkabeusok valamennyien mélyen meghajoltak előtte, akkor Izráel rabbi már nem tudott tovább halogatni. Akkor izgatottan, bosszusan, abban a tudatban, hogy fel kell világosítani a jelenlévőket, így szólt:

— De hiszen ez csak egy egyszerű vízihordó!

Ugy mondják: ez volt Izráel rabbi első vétkézése a beszédtilalom ellen.

A második eset évekkal később történt. Akkoriban a Fenséges Asztalnál a tannak egyik legmélyebb helyéhez érkeztek, az élet céljának titkához, amelyen filozófusok és a föld minden, kétkedője ösödöt óta elmélkedik és amely mértékét és értelmét adná a föld minden szenvedésének, szolgaságának és megaláztatásának. Boldogan fürdöltek, mint melegítő napfényben, ennek a titoknak a fényében. Ezek voltak a paradicsom élvezetei, amint azt a jámboroknak megígérték, ez volt a jutalom a törvények követéséért, melyeket megtartottak már akkor is, mikor azoknak értelmét még nem is sejtették.

Ekkor aztán, még az élvezetek boldogító hatása alatt, víta támadt. Hiszen nem is történhetik másképp a Fenséges Asztalnál, melynél ott ül a Talmud valamennyi tudósa.

És ez a víta sokkal hevesebb volt, mint akármelyik előbbi. Résztvettek benn valamennyien, akik az asztal körül ültek. Hozzászóltak az alacsonyrendűek, a magasrangúak, a tudósok, a tudatlanok. A vélemények összecsaptak, mindenkinek az agya az utolsó

A bűzbomba eszünkbe juttatja a híres mondást: Valami bűzik Dániában. . . . Dániában? . . .

Ruszkova tiltakozik, Wieder Mechel ottani születése ellen

Lével jött Ruszkováról. Abból a maramuresi kis községből, amelyben Mechel Wieder állítólag született. Lapunk több ízben írt erről az új Scharf Moritzról, aki abban különbözik az igaztól, hogy még rosszabb, mint amaz volt, mert ez nem gyerekfejjel, hanem „érett” ésszel várt népének áruódjává. Most a Curentul nem épen nagy zsidóbarát lap, cikket közöl Wieder Mechelről, aki most görög keleti lévén, kritikát gyakorol a kélszáz kilétni szándékozó felett. Nem érdekel bennünket Wieder Mechel árulásának minden egyes fázisa, mi már megírjuk róla azt a fotográfiai több ízben, amely őt minden pózban ábrázolja.

Sokkal érdekesebb, hogy zsidóságunk eme szerencsétlen meghasonlott szülőitjének ruszkovai születése ellen tiltakoznak, a becsületes ruszkovaiak. Moskovits Samuel ottani lakos írja, hogy Rapedea községben született, Wieder Mechel, amely község 12 kilométerre van Ruskovától. De ír még egyebet is. De idézzük szó szerinti: „1920 táján együtt tanultam vele Sigheten, a szigorúságáról ismert és azóta elhunyt, Teitelbaum Ch. Zwi főrabbi z. cl. jesivájában.

A szigorú tilalom közé tartozott az is, hogy a bochereknek, a jesivából való kizárás terhe alatt, nem volt szabad látogatni a football-meccseket. E tilalom ellen Wieder Mechel egy másik bocherrel együtt vételt és a következő szombatán kizárták őket a főrabbi, a jesiva kötelezetéből. Ekkor a következőképpen nyilatkozott Wieder: „Elutazik és szombati keltelt fog irni a rebbe nek, hogy levelet amelyben bejelenti, hogy kikeresztelkedik. Ez a kijelentése a rebbe fülébe jutott, aki a következőket válaszolta: „ugyis tudom hogy kikeresztelkedik”.

A rebbe jóslata bevált. De azt talán még ő sem tudta, hogy ennyire áruójjá válik a zsidóságnak egykori bocherje, aki football-mecsen kezdte, és ki tudja, hol fogja végzni. Most az antiszemita sajtó dédelgetett antiszemita, sőt legantiszemita munkálatai közé tartozik.

zugig foglalkoztatva volt és az összes elméket a kérdés annyira betöltötte, hogy semmi másra gondolni sem tudtak.

A víta elnyúlt az éjszakáig, a víta túlépte az éjfélt, szinte észre sem vették, hogy az idő halad, hogy a nap már új körforgásnak indul és hogy — éppen állépték azokat az utolsó perceket is, amelyekben még az esti imát el lehetett volna mondani.

Erre Izráel rabbi a körülöttek figyelmeztette a mulasztásukra.

Ekkor vétkézett másodszer.

A harmadik esetben, megint évtizedekkel később, újra az asztal hangulata volt benne a hibás, hogy Izráel rabbi megint vétkézett. Lelkébe már beköltözött a szerénység és így már nem szegte volna meg a halogatást csak azért, mert egy egyszerű embert királyi pompával fogadtak. És már annyira ismerte a törvények kötelező erejének határait is, hogy egy elkésztett estéli imádásig mlait sem szegte volna meg a beszédtilalmat.

Hallgatagon ült az asztal körül és már mindent legyőzött magában, mindent elhagyott magából, ami földi impulzusokból csak benne is maradt. És mégis megérezte, hogy ismét nem tudta türtőztetni magát, hogy az asztal tagjait köteleességükre figyelmeztesse. Ez pedig így történt:

A csarnokok fölött a boldogság dicsőfénye áradt szét. A ragyogás megkettőztette sugarait, a béke anyagai állebentek a csarnokon és harmóniával töltötték azt meg, a jámborok az asztal körül mámorba és álomba merültek. Olyan volt, mintha ezer pírnával ágyaztak volna számukra és még a leghal-

Egy illatos narancsliget ajándék Toscanininek

Már írtunk róla több ízben. Világgrazdó szenczi volt a koncert, amelyet Huberman Bronislaw agillatása és világtekintélye hozott létre. Milliókat gyűjtött a nyugati államokban, hogy anyagi bázist szerezzen a zenekarnak és ő érte el azt is, hogy Toscanini vezényelt. Igen, a világ legkiválóbb karmestere, aki nem zsidó és mégis pénz nélkül, ellenszolgáltatás nélkül elment Palesztinába, hogy a zsidó orchesztert vezényelje.

Most nem beszélünk a sikerről, amely hatalmas volt. Nem beszélünk másról, mint arról a gyönyörű elismerésről és hájáról, amelyben része volt Toscanininek. Ramat Hasavimban vendégek jelenlétében egy narancsosi adományoztak neki. Egy illatozó narancskertet, amelynek jövőre már gyümölcse lesz. Nem őt év mulva, ahogy a narancsültetvényeknél szokásos, hanem már jövőre. A területet, amelyen a kert fekszik, Toscaniniről nevezték el. Toscanini rendkívül meghatóttan fogadta az ünneplést, felesége könnyezett.

Ez az ajándékozás gesztus jellemző a palesztinai zsidóság lovalgasságára éppen úgy, mint a Toscaninire. Nem fogadott el pénzt a vezénylésért, holott horribilis összeget igényelhetett volna. Viszont ajándékot elfogadott. És milyen stilszerű ajándék. Zene és narancsliget. Enlékerítette o'asz hazájára, ahol a zene és a természet gyönyörű harmóniába olvadnak össze. Toscanini felesége könnyezett a palesztinai zsidó kolónián, amikor átvette az ajándékot. És ez a derűs eplód olyan a mai zürzavaros kaotikus, zsidógyűlölettel teljes atmoszférában, mint a finom brüsszeli csipke — egy tank telején . . .

— A zsidóság nagy létszámcsökkenése Németországban. Berlin. Keletporoszországban 1933 júniustól 1936 szeptemberig 25% al csökkent a zsidó lakosság 8000 ről 6000-re, Königsbergben 3300-ról 2700-ra. E bírágben 367 ről 181-re több mint 50%. Königsbergben kívül nincs már hitközség Keletporoszországban, ahol 500-nál több zsidó lakon. A zsidó gyermekek száma vidéken 65% al csökkent. Minheimi jelentések szerint Hussgödelmben (Pfalz) feloszlott a zsidó hitközség, a templomot, amely 1902-ben épült, eladták.

kabb szellő is megállt volna, nehogy őket felriassza. A fölszabadulás és a földöntúli csend teljes, túlradó mértéke nyilatkozott meg körülöttük.

Hajnali óra körül történt. Lenn milliónyi mértőidek távolságában, egy kis lengyel városban, kettős rendezben katonákat állítottak fel. Husz katonát husz vesszővel. A két sor között hajszoltak egy zsidót. A vesszők sühogtak. A zsidó felkiáltott.

Odafenn, a világ atyáinál, senki sem hallotta meg. A boldogság árama elaltatta az érzékelket. Fülelt, melyeknek nyitva kell lenni a világ minden sóhajára, ezáltal elzártaknak látszottak.

Erre Izráel rabbi megnyitotta azokat.

— Vi ág atyái, — így kiáltott fel — egy zsidó kiált! Könyöröjjetek kegyelemért érte!

Ez volt Izráel rabbi harmadik vétké a beszédtilalom ellen.

Mikor az ügy a Legfelsőbb Bíróság elé került, meg akartak bocsátani Izráel rabbinak, mert úgy mondták, hogy a három eset közül kétszer neki volt igaza.

Ő azonban nem fogadta el.

— Inkább — ugymond — engedjete a pokolba, ahol annyit kiabálhatok és prédikálhatok, amennyi jólesik, mint hogy rám parancsoljatok, hogy jelen legyek és mégis hallgassak azokon a botrányos dolgokon, amelyek az Égben megtörténnek.

Es Wallenstein Izráel rabbit — így mondják azt el a prágai anyák hamiskás mossollyal gyermekelknek — leküldték prédikálni a pokolba . . .

Teremtsünk rendet sorainkban!

Irta: Dr. Klein Miksa ciuji ügyvéd.

Az utóbbi időben néhány országos és helyi gyűlést nem engedélyeztek a hatóságok. Így a „Zsidó Nemzeti Szövetség” ciuji országos kongresszusát és a ciuji ort. hitközségek rendes választási gyűléséről sem érkezett idejében engedély. Nem célunk kritikát gyakorolni a hatóságok intézkedéséről,

Dr. Klein Miksa

de azokon a helyeken, ahol hadiállapot van, a rendelet szerint, szintén engedélyezendők de kikérendő a gyűlésre.

Kétségtelen, hogy a katonai hatóságoknak nem volt különleges okuk az engedélyek megtagadására, amit különben azóta meg is változtattak, az azonban kétségtelen, hogy fájdalmasan érinti a gyűlés engedélyezések szűkmaru kezelése, az ardeali zsidóságot. Kötelességünk ezzel kapcsolatosan kutatni az okokat, mert le kell vonnunk belőle a tanulságokat a jövőre nézve.

Az egyesületek és szervezetek elszaporodása.

Az utóbbi évtizedben olyan mértékben szaporodtak el a zsidó egyesületek és szervezetek, hogy veszélyeztetik a zsidóság egész szervezetét. Nem mintha az egyesületek a maguk célkitűzésekkel államellenesek volnának, vagy legtávolabb szempontból is érintenék a román nemzet céljait, hanem a zsidóságra nézve jelentenek veszélyt, mert atomjaira bonolja a zsidóságot és egyöntetű állásfoglalás kialakítását teszi lehetetlenné az összes kérdésekben.

Mint minden népnek, a zsidóságnak is megvannak a maga; kulturális, kultusz, szociális és karitatív, valamint politikai szervezetei is, amelyek által és amelyek segítségével kifejezésre jutattja a maga aspirációit, célkitűzéseit és meg akarja valósítani mindazokat az intézményeket, amelyek által, a maga nemzeti és népi életét akarja kiélni.

Hogy azonban ezeken a kereteken belül világnézetek, felfogások, meggyőződések, hogyan és mily módon vívják meg belső harcukat, intern kérdést képez. Viszont általában zsidó érdekből nem engedhető meg, hogy ezekből a nézelőkülönbségekből, ezek a nagy keretek megbontassanak és ezek apró egyesületecskékre essenek szét, mert ezek között nem lévén meg a kohézió, a végén oda kell eljussunk, hogy minden kicsi egyesület önállósítja magát, külön életet él, minden felsőbb felügyelet nélkül. Értsem ezalatt azt, hogy a zsidó közösség felügyelete nélkül. Azt csinálják, amit akarnak, ami pedig nekünk zsidóknak világszerte az a szerencsétlenségünk, hogy mindig általánosítanak s ha egy zsidó elkövet valamilyen bűncselekményt, akkor azt ellenségünk rögtön az összesség rovására írják. Így vagyunk az egyesületekkel is.

Kultuszegyesületeink.

törvényes formája, a hitközségek. Ezek alkotmányjogilag és törvényileg szabályozott működést fejthetnek ki. Szomorúan kell megállapítanunk, hogy a hitközségek keretein belül sokféle vallási egyesület keletkezett, az utóbbi évtizedben, amelyek mindegyike önállósította magát, ugyanígy, hogy sokszor veszélybe sodorták az anyahitközségeket. Gyengítették anyagilag és erkölcsileg. Ezt az állapotot meg kell szüntetni. Vegyük például egy nagy ardeali zsidó lakta város hitközségét. Kezdve a Chevre Bész Arahontól egészen a

Poolé Cedeleg tizenegy-különböző ilyen imaház, imaegyesület, chevra létezik. Egy másik nagy zsidó centrumban 36 kisebb-nagyobb imaház funkcionál.

Kulturegyesületek.

amelynek feladata a vallásoktatás, elemi és középiskolák létesítése és fenntartása: a legteljesebb szervezetiességet mutatják. A magánoktatásról szóló törvény nincs végrehajtva. Minden csoport kénye-kedve szerint állít fel chédereket, Talmudtórakat, Jesivákat, tartanak fenn elemi iskolákat, amelyeknek nincsen meg a nyilvánosság joguk és derűre-borura alakulnak nagyobb városokban olyan egyesületek, amelyeknek célja, a zsidó felekezeti, négy, vagy nyolcosztályos középiskola felállítása. Minden kontrol nélkül folyik ezekre a gyűjtés, anélkül, hogy célkitűzésekben a megfelelő irányelvek dominálnának.

A szociális és karitatív intézmények

Ezek külön fejezetet érdemelnek. Nőegyletek, leányegyletek, diákokthozok, lelencházak, Marpe Lenefes éjjeli menedékhelyek és száz más címen egyre másra alakulnak az egyesületek és játszik a maguk kicsiny játékaikat a karitatív eszme terhére, mert náluk komoly jótékonyági munka nincsen.

Az intézményesen megszervezett jótékonyosság, min aminő a zsidó kórház, a naphőzi otthon, az árvák központi otthona, az inasotthon, az ipari szakoktatás ujonnan létesített otthona és az élet elesetteinek otthona nincsen kellőleg sem beszervezve, sem anyagilag megalapozva. Vagy ha igen, annyira csak helyi érdekű és olyan válságokkal küzd, hogy hivatását teljesíteni nem tudja. A kolidus ügy minden városban rendezetlen. Ezzel szemben a feladat az volna, hogy egy átfogó hatalmas nagy szervezetet kellene létesíteni, amely egyes egyes szempontok mellett irányítaná ezeket a kérdéseket. És megfelelő helyre állíttassanak azok az intézmények, amelyek a zsidóság szociális problémáit jól oldhatják meg.

Politikai téren

a Zsidó Párt inaktív lett. Az 1932. évi sikertelenül lefolyt választás óta csak a holt keretek maradtak meg. Talán csak a legközelebbi választási or fog új életet adni magáról, amikor voksokat fog gyűjteni. Akkor újra hangos lesz a berek az önjelöltek ordításától. A Zsidó Nemzeti Szövetség keretén belül legalább tízféle frakció vívja meg a maga műanszbeli felfogásáért a legélesebb küzdelmet. Mindezek a frakciók önállósították magukat. Mindeket gyűjtjenek, tagokat verbuválnak, minden belső kontroll nélkül, minden elszámolási kötelezettség nélkül.

Ami a hatóságok előtt teljesen érthetetlen

A bennünket környező nem zsidó világ pedig teljesen érthetetlenül áll eme életjelenségek előtt és nem tudja megérteni, hogyan lehetséges az, hogy egy egyfelekezeti nép keretén belül ezernyi egyesület, frakció ágál a fórumon? Náluk az egyházi ügyeket egy legfelsőbb fórum intézi, a szociális, karitatív és kulturális kérdéseket lehetőleg nagy központok vezetik le. Legfelsőbb politikai téren látunk szakadozottságot a nem-zsidó világban. De ez harc a hatalomért! Viszont nálunk hol a „hatalom”? Nálunk ezzel szemben anarchia fejlődött ki az egyesületek szabad létesítése körül. Minden kis csoport, amely bármilyen okból megharagszik valamelyik egyesület elnöksége nyomban kilép és csinál egy új egyesületet, amelynek céljaira megindul — a gyűjtés. Gondoljon mindenki a maga kis városára és vizsgálja át, hogy havonta hányféle egyesület veszt igénybe anyagi áldozatkészségét. Ha ezt a rengeteg áldozatot egyetlen felelősségteljesen vezetett szervezet rendelkezésére lehetne bocsájtani, úgy igen rövid időn belül egy jól megalapozott karitatív, kultur és szociális intézmények egész sorozatát lehetne életre hívni és fenntartani. Így azonban a rengeteg pénz

Dura-optima fűtőelemek

Több oldalról beérkezett és egybehangzó jelentések arról számolnak be, hogy a DURA-OPTIMA fűtőelemek oly szenzációs teljesítményeket nyújtottak, amelyek minden várakozást felülmúlnak. Szükségesnek tartjuk lapunk olvasóit erről tájékoztatni. Mint a Dura Művektől értesülünk, az első szériában piacra hozott fűtőelemek most már 6 hónapja állanak a rádiósoknál állandó üzemben és a számtalan helyről kapott köszönő és elismerő levelek a legjobban bizonyítják, hogy ezen elemek minden igényt kielégítenek. Ajánljuk tehát a telepés géppel dolgozó rádiótulajdonosoknak, hogy aktumulátorjukat a lényegesen gazdaságosabb fűtőelemekkel helyettesítsék.

Igen előnyösen és gazdaságosan használhatók ezen elemek minden fajta elektromos készüléknél is, melyek állandó és nagy teljesítményt igényelnek. Szakkörök az elemek magas teljesítményéről a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak. Technikai felvilágosítást szívesen nyújt a

DURA-MŰVEK R. T. Timișoara.

semmivé válik, a felburjánzott egyesületecskék kicsiny és lelkismeretlen játéka miatt.

Controlt a zsidó egyesületekbe

Nagy kérdés tehát, hogyan lehetne megszüntetni ezt az anarchiát, ami itt nálunk lábrakapott? Hogyan lehetne csupán az említett négy főcsoportra megosztani a zsidóság tagozódását és áldozatkészségét? Hogyan lehetne kontrollt belevinni az egyesületek életébe, hogy a zsidó közvagyon ne essen lelkismeretlen emberek áldozatául, amint azt a Joint ciuji bankjánál láttuk három évvel ezelőtt, amikor egyetlen lelkismeretlen ember közel nyolc millió lei erejéig károsíthatta meg a zsidó közösséget.

Hogyan lehetne megfékezni például a Zsidó Nemzeti Szövetség huszféle frakcióra való szakadását, mert ez a belső harc, nem hozhat hasznot Palesztina felépítésére sem!

Gondolkoznunk kell ezeken a kérdéseken, annál is inkább, mert a legutóbbi két ciuji betiltás — amint magánúton értesültem — azért is történthetett meg, mert a gyűlések megtartására beadott kérvények 80%-át zsidó egyesületek adják be, ami előtti értetlenül állanak a hatóságok. Miért a zsidók gyűléseznek legtöbbször? Nem tudhatják, hogy a sok kis egyletecske, külön éli a maga kis életét, gyűlésezik, választ stb. és ennek eredménye azután, hogy amikor egy kizárólag Palesztina ügyével foglalkozó szervezet, mint az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség országos gyűlést akar tartani akkor nem kaphat engedélyt, vagy amikor a hitközség választói gyűlést hívna egybe, késik az engedélyezés. Ez mind annak a zűrzavarnak tudható be, amely szerveink, intézményeink között fennáll. Ez adjon indító lökést nekünk arra hogy végre teremtsünk rendet magunk között, mert miért kívánhatjuk a kivülállótól, hogy legyenek tisztában a mi belső strukturáinkkal, amikor maholnap, még a bentfentesek sem fogják tudni, hogy mennyi szerv, egyesület, alakulat működik a zsidóság keretén belül is...
Teremtsünk rendet sorainkban!

Kellemesen,
gyorsan és jól
borotválkozik,

ha

„Raso-Pastá”-t

használ!

Gyártja:

Ioan Breckner S. A.

Alba Iulia.

Távoli zsidó testvérek...

Hogyan él nyolcvanezer algiri zsidó, a Szahara kapujában?

Egy párisi újságíró élménye a két és félezer éve Algirba élő zsidóság körében. — Áhítatosan szeretik a héber nyelvet. — Gyermekeik Párisban nevelődnek és otthon zongora áll a házban, az asszony földre guggolva főzi az ebédet

— A „Népünk” eredeti riportja —

Algir! Francia kolónia. Hatmillió lakosa van, ebből 70–80.000 a zsidó. Nagyon régen lakik ilyen zsidóság. Első nyomait a rendes időszámításelőtti IV. századig vezethetjük vissza. A jeruzsálemi szentély pusztulása után sok zsidó menekült Algirba, vagy ahogyan régen nevezték, Numidiába. Amikor a régi római birodalomban a keresztény vallás államvallássá lett, megromlott az algiri zsidóság helyzete. A szbizantinus időkben Justinian volt Afrika kormányzója, aki elrendelte, hogy minden templomot székesegyházzá kell átalakítani. Ennek dacára a bibliafordítás által a berberék között sok híve lett a Bibliának. Nehogy a berber törzsek között elterjedjen a zsidó vallás, gettókba zárták őket. A XII. és XIII. században, az almohádok uralma alatt, kiszámították az arab teológusok, hogy a kiszámított 500 esztendő eltelt, amit kontemp lááltak Messias jöveteléig és mert nem jött, át kellett térjenek a zsidók a mohamedán hitre. Abdul Mumin kalifa elrendelte, hogy a zsidók térjenek át, mert ha nem, úgy kitűsítjük őket az országból. Ekkor sok zsidó lett látszólag mohamedán, de sokan ki is vándoroltak Spanyolországba. Az almohádok uralma után a zsidók helyzete megjavult. 1391-ben sok zsidó jött Spanyolországból és a Baleari szigetekről. Ekkor számos spanyol rabbi állott a hit községek élén. 1492-ben, az inkvizíció idején sok zsidó vándorolt Algirba. Amikor 1519-ben a törökök hódították meg az országot, a zsidók helyzete mégjobban megjavult. Önkormányzatuk volt, csak a török basák zsarolásaitól szenvedtek sokat. A XVII. században sok olaszországi zsidó jelent meg Algirban, akik rendszerint bankárok és állami hivatalnokok voltak. A zsidók közötti ellentéteket a rabbik bírálják el, de a kádihoz is el kellett menjenek. Különleges városrészekben laktak és sőtét burnuszokba kellett járniuk és saroknélküli cipőbe hordták. A zsidó nőknek nem volt szabad eltakarni arcukat és szigorúan el volt tiltva a zsidóknak a lovglás és helépnai mosásba. Különben elég bizonytalan volt a zsidóság helyzete és minden pillanatban ki voltak téve annak, hogy kirabolják őket, vagy elűzik az országból.

Kulturális szempontból, bár eléggé izoláltak életek, azért sok szokást átvettek a mohamedánoktól. Az algiri zsidók a mai napig is arabul beszélnek, de keverik a beszédet héber és spanyol szavakkal. A különböző városok szerint változnak a zsidók rítusai. Constantine, Oran és Tiemsen városokban például provancel rítus szokásos, míg sok más helyen mallorcai és kataloniai szokások irányadók. (Ezek spanyol menekültek).

A francia hódítás óta

1830-ban hódították meg a spanyolok Algir. A franciák teljes jogot biztosítottak a zsidóknak. Előbb rabbi kollégium alá helyezték őket, de később megszüntették (1842-ben) és a francia igazságszolgáltatás volt irányadó. A zsidók hamar elsajátították a francia nyelvet és kulturát. 1870-ben Crémieux, a híres zsidó politikus francia igazságügyminiszter volt és ő adta ki a dekretumot, amely az akkor ott élő 38.000 főnyi zsidóknak teljes polgári szabadságot biztosított. Azután választójogot is kaptak. Ezután már csak mint vallási ismerőket el, a zsidóságot Algirban is és az emancipáció minden jogot biztosított számukra.

A zsidók foglalkozása

A zsidók egyrésze kis és középkereskedő, de nagyrészt munkás, napszámos és kisiparos. De vannak kisgazdák, de nagybirtokosok

is. Az első szőlőültetvényeket Oranban zsidók létesítették. Az Alliance Israélite sok fiatal embert képezett ki iskoláiban mezőgazdasági célok szolgálatában. A zsidók gazdasági helyzete elég szomorú Algirban, de azért elég nagy az antiszemitizmus. Főoka ennek, a politikai harcok és a nagy konkurrencia. Sokan emlékezünk a nemrégiben a Constantineben lezajlott pogromra és mindazokra a kilengésekre, amelyek megkeserítik az algiri zsidóság életét.

I. Hamesky párizsi zsidó újságíró élményei az algiri zsidók között

— Legjellemzőbb az élet Constantine-ben, ahol a két fő arab pártot megtalálhatjuk. Ben Badissa vallásos és fanatikus híveit, épen úgy, mint Dr. Ben Dseil reformistáit. Minden városban, f luban laknak egész Algir területén, még az oázisokban is, egészen le a Szaharáig.

Fantasztikus vidék.

Biskra felé utazom autóval. Ezt nevezik a sivatag kapujának. Különleges szikos uton-pöfög autóink. Ugy néznek ki a hegyek, mintha a tajtékos tenger merevült volna meg hajóival együtt. Nincs semmi hang, nincs madárdal, még vadállatok nyomait sem találjuk. Csak mi hárman vagyunk ott. A sofför, az aub és én. Az arab sofför folyton imákat mormol és Allah szót hallom keszendülni. Már kezd pily-mallani és én minden impressziót fel akarok szememmel habzsolni, mielőtt még Biskrában érünk. Csak később, mikor a nap már magasan jár az égen, olyan területre érkezünk, ahol két hatalmas sík területen úgy csillogott minden, mint az ezüst. Prehisztórikus időkbeli visszamaradt tengerfenék ez, amely felt van sóval, óriási tömegekben termelik a sót amelyet vagonokban szállítanak el és tevékora-vánon.

Balnán keresztül mentünk és végül El Kantarába érkezünk. Az egész helység alacsony agyagházakból áll. Magas pálmák Arabok állanak üzleteik előtt. A víz hiátalan. Olyan ize van, mintha bőrt áztatnak volna benne. Friss szőlőt eszünk. Európát egy pöstehivaltnok képviseli itt, és egy benzín tank állomás. Árnyékában 42 fokos meleg. Gyönyörű villák és kertek. Az utcák üresek. A szállodákat „Hotel de Sahara”-nak hívják. Az üzletek feletti felirásokat nézegetem. De mindhiába. Nem találok zsidó felirást. Meleg van. Az üzletek felt vannak datolyával és szőlővel.

Hol látom a zsidókat?

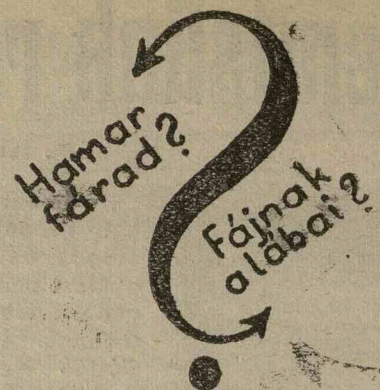
Hirtelen egy ház előtt megállok. Héber felirat. Imaház. Kopogtatok sokáig, bár tudom, hogy senkisémet nyit ajtó. De azt remélem, hogy egy járókelő felfigyel kopogásomra. De csak néhány arab jár. Továbbmegyek. Este felé végre megtalátom az első cég-táblát: Ábrahám Zion! Bemegyek. Megmondom, hogy nem vásárolni jöttem. Csak megkérdelem: Zsidó Ön?

Rámnéz. Nem érti a dolgot. Nem látom algiri zsidónak. Ők megismerik egymást. Ujra

Gyermeke iskolába jár?

Gondoljon egészségére!
Lássa el **SENLASLO** (Szt. László)

fertőtlenítő foalettiszappannal Üdít — Fehérit — Fertőtlenít
DENTONAL foggasztával

Vegyen **Aesculap**
talp betétet

mondom neki: — Zsidó vagyok, Párisból jöttem. S hogy bizalmát növeljem, még hozzá fűzöm. Most jövök Constantine-ből.

— Közeledik hozzám. Idősebb ember. Kezet nyújt.

— Párisi zsidó? Ott született? Nem messzebb Varsóban születtem. Oh, Lengyelországban? Újjon le! Bizonyára éhes és szomjas. Egy arab fiúval sört hozat. Amikor elhozza a gyerek a sört, megkérdezi tőlem, hogy mit akarok Algirban? Meg akarom ismerni a zsidókat . . .

— Rögtön azt ajánlja keressük fel a hit községet elnököket. Ő majd bezárja az ajtót és elkísér, hiszen egy zsidó jött, olyan messziről . . .

— Egy nagy élelmiszerüzletbe kerülök. Az elnök neve: *Abrahám Meselatti*. Idősebb ur. Európai öltözkében. Rövidlátó és épen egy csomó számla fölé hajlik. Mellette egy másik zsidó ül. Alkalmazottja. Ő már arabosan öltözött, fején fez van. Mindkettő arab legyőzvevel legyezi magát. Amikor a főnök megtudja, hogy mi járatban vagyok, az mondja: üdvözölöm önt . . . Legyen a vendégem . . .

— Nagyon udvarias. Mi zsidók, mint rokonnok, szívesen kell fogadjuk egymást, amikor találkozunk. Bár ritkán szoktunk találkozni, vagy amikor szomorúság ér bennünket, vagy mikor öröm. Bemegyünk házába, amelyik tágas sok szobája van, mindegyiken meztelen. Felesége a földön ül, színes algiri ruhában és arab módra, bőveken főzi az ebédet. A sarokban zongora. Nagy család. A gyermeket zongoráznak. Néhány ita Párisban tanul. Művelt emberek. Meselatti a következőket mondja: 500 zsidó lakik Biskrában, 385 francia és 115 zsidó szavazó van. Így aránylag számottevők vagyunk. Össze is tartunk, ezért hatalmat képviselünk.

— Hogy mivel foglalkoznak? Kereskedők és hivatalnokok. Datolyát exportálunk világ minden részébe. Van közöttünk cipész, aranyműves, szobafestő. Van közöttünk gazdag zsidó, van közöttünk szegény is. Vannak olyanok, akik csak arabul beszélnek, főleg akik falun laknak.

— Amikor látják, hogy feljegyzéseket csinálók, csodálkoznak, azt hiszik, hogy héber írók, pedig jiddisül írtam, természetesen héber betűkkel. Mint az imakönyvben? — kérdik és áhítással összenéznek. Felkérnek arról, hogy este az imaházban én mondjam el Mincha imát. Szabadkozom. Nagy nehezen tudom megmagyarázni, hogy én akarom inkább biskra i kántort hallani, minthogy ő hallgassanak engem.

E-tel felé elmentem a zsinagógóba, ahol liszteletemre rendezték az imádozást.

Igy jártam keltem az algiri zsidók között

HIREK

Naptár 5697

„Népünk” cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek: Sevat 10, Jan. 22.

Szombat: Sevat 11, Jan. 23. שבת שירה

Heti szidra: בשלה

Heti haftóra: ורבורה אשה

Szombat kezdete:

üzet bezárás 4:55

gyertyagyújtás 5:05

Istentisztelet kezdete 5:15

Szombat befejezése 6:10

Magyar kaleidoszkop

Egy debreceni kaszárkeresztes a bíróság elé került. Az volt a bűne, hogy szembekeppelt egy zsidóval. Mellékes, hogy 15 napot kapott, annál érdekesebb, hogy valómásában elmondotta, hogy „baruch ha-ba” t mondott minden zsidónak, mert ez egy „átok”. Hiába mondták, hogy ez egy zsidó átlás, ő kitartott amellett, hogy ez egy misztikus zsidó átok, amivel a keresztényeket átkozzák, ...

A gödöllői járásban levették újján terjesztik a falvakban a németországi becsmépzett hitlerista propagandairódmalmat. Terjesztik olyan falvakban is, ahol alig van, vagy egyáltalán nincsen zsidó. Iy terjed a méltely, amelyet lasson öb lelki méregként hatol be a magyar falvakba és mérgezi meg a zsidók elleni hangulatot. Holott, a pesti és általában magyarországi zsidók, „mintazsidók”, akiknek jobb sorsot kívánánk és nemhogy a hitleri agláció tegye türhetelenné életüket...

Kenveres Kaufman, a belu-i rabbi mesz szírelendült fia, bíróság ebt állott a napokban. Név és származáshamisítási bün ay ez, amelyet a pesti bíróság tárgyalt. Tragikonikus volt látni és olvasni a lapokban, hogy mennyire szánalmasan vergő ött a kérielhetetlen bizonyítékok sulya alatt és göresösen kapaszkodott arija származásának misztikus és minden reális alapot nélkülözö meséjéhez. Kínoldása és ziláltsága torzító tükör volt, amelyben magára ismerhetett nemcsak ő, hanem mindazok, akik mimikriséggel, hangos „antiszemításkodással” szeretnék jóvátenni zsidó eredetüket. De Kenveres Kaufmannak nem sikerült a tagadni a belu-i rabbiakat, ahol szegény apja és anyja él és bizonyára boldogabbak lennének, ha nem „bányatanácsos” és leleplezett hochstapler lenne, hanem tisztas kereskedő valamelyik vidéki városban és ehéderbe küldené a rabbiunokákat...

Egy Szelcezi álnevű 80 éves ny. plébános az „ujabbkori magyar fajirodalom atyja” a debreceni nyilasok egyik vezére, ez elmúlt hetekben a legdurvább hangon írt számos világhírhírű politikusról. Iy többek között Léon Blum ot Kun Bélával és Szamuelyvel azonosítja — csak azért meri zsidó — és mert szocialista. Az ügyesség ezt megsokallta és vádat emelt a nyugalmazott, de nyugtalan vérű plébános ellen.

— A bécsi hitközség 10.000 sillinget adományoz a Mifal Bizzaron akcióhoz. Wien. A béci hitközség előjárásági ülésén, an elyen az Unionisták is résztvettek, elhatározták, hogy 10.000 sillinget adományoznak a Mifal Bizzaron akcióhoz.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orih. kóser restaurant

Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet.

Perzsaszőnyeg, gyapjúfonalakat bizalommal

Schulhof Emilné-től vegyen

ORIENT

Szövölskola Oradea

Str. Ep. Clorogariu 14.

Szakaszertő szőnyegjavítás! Állandó tanfolyam!

— Seeckt felesége is zsidó. Wien. A német hadsereg újjaépítője von Seeckt generális a napokban elhunyt és a jelenlegi Németország urai a legnagyobb tisztelettel megadták neki. Most elmondotta egy igen előkelő berlini személyiség, hogy Seeckt özvegye zsidó és a híres Gurllt könyvtelőd családából származik és még a hitleri éra alatt sem tagadta egy pillanattig sem zsidó származását. A Harmadik Birodalom urai előit is annyira tisztelt volt azonban a tábornok személye, hogy nem merték firtatni felesége származását és semmiféle konzekvenciája nem volt annak, hogy felesége zsidó nő volt.

— Amerika áldozatkészsége a lengyel zsidóság iránt. Var ó A lengyel zsidó amerikai szövetség részéről 40 000 dollárt gyűjtöttek a lengyel zsidóság számára. Ebből egyrészt a szükségét szenvedő kisiparosok és kiskereskedők kapták, a többbit a galical földműves zsidóság hitelszövetkezetet, végül munkanélküli intellektuelek és olyan munkanélküliek, akik kenyerüket a vágatási tilalom folytán veszítették el.

— 24 éves, nyulánk, barna, magas, ki-mondottan szép, intelligens, amellet szerény és háztas. hibáján kívül elvált, gyermektelen, izr. irató 400 000 lei hozomány és berendezéssel megfelelő urlembert keres élettársul. Megbizott „Julits” agentura, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 116.

— A zsidók elleni bojkott »luxusa«. Budapest A soproni polgármester, Sopronyi Thurner a napokban a Katholikus Kubban előadást tartott németországi benyomásairól, amelyet legutóbbi újján szerzett. Lipszében — mondta az előadó — a világhírű szörmeipar nagyrészen megsemmisült a zsidóellenes tendencia és bojkott miatt. Gömbös Gyula, az elhunyt magyar miniszterelnök egyik németországi újján érdeklődött a legilletke-sebb faktoroktól, megkérdezte, hogy mibe keült Németországnak a zsidók elleni bojkott? Az illetékes német ur fantasztikus nagy összeget mondott. Mire Gömbös azt válaszolta: „Ezt a luxust Magyarország nem engedheti meg magának!” A polgármester ezután változta azt a zsidóellenes aglációt, amelyet kifejtjenek most is Németországban és az irodalomnak és művészetnek azt a leromlását, amelyet tapasztalt. A braunschweigi polgármester szal büszkélkedett előtte, hogy nemsokára a bécsi Szent István torony telején a kampókereszt fog lengeni és akkor megtudják majd a magyarok, hogy milyen jó szomszédok is a némelek.

— Nagyon művelt, 42 éves, özvegy, izr. vallásu, független urató, értékes berendezésen kívül egy millió hozományval keres élettársul lehetőleg orvos! vagy jó egzisztenciával bíró olyan urlembert, ki mellet a hozomány ingatlanba volna fektelhető. Bővebbet „Julits” agenturánál, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

— A legfelsőbb arab komité határozatát a jeruzsálemi rádió is továbbította. Jeruzsálem. Általános közfelhárdást keltett, hogy a legfelsőbb arab komité felhívását, amelyben a királyi bizottság elleni bojkottot beszűnteti, a rádió is továbbította, holott eddig csak hivatalos hirdetményeket lehetett leadni a rádióban.

— Nathan Birnbaum komolyan megbetegedett. Amsterdam. Néhány éve teljes visszavonultságban Scheweningenben él Dr. Nathan Birnbaum, a vallásos zsidóság egyik vezére, aki most súlyosan megbetegedett. Dr. Birnbaum magas korára való tekintettel, a beteg állapota aggodalomra ad okot.

— Egy késői h iradás Frankfurter öngyilkossági kísérletéről. Bern. A „Graubündner Bätter” a napokban közölte, hogy amikor Dr. Brügger ügyész Frankfurter jellemét változta a bíróság előit és többek között, nagyfokú cinizmussal vádolta, akkor Frankfurter védekezni akart ez ellen, de az elők nem engedte felszólalni. Akkor este, tehát még titelkihirdetés előit a vízeskancsójának üvegcserepeivel felakarta szakítani kezén az előret, hogy ezzel öngyilkosságot kövessen el. A börtönőrök az utolsó pillanatban vették észre Frankfurter tervét és attól kezdve egész időn át cellájában őrizték Frankfurtert, főleg a vád ama kitétele keserítette el, amely szerint, céljai nem voltak teljesen önzetlenek. Frankfurter január 1-én cellájában mégis öngyilkosságot követett el. Sikerült neki egy üvegdarabbal felvágni ereit, mire azonnal kórházba szállították, ahol bekötözték sebeit. Egy nap után, az orvosok véleménye szerint, visszashállítható volt a fogházba, ahol azóta szigorú felügyelet alatt áll.

— A király távirata a nyugati szertartásu országos izr. Irodához. Az Ardeal Banati Orsz. Izr. Iroda újévkor meleg-hangu hódoló táviratban üdvözölte Carol király öfelségét és ugyancsak üdvözölte táviratát küldött Jamandi, vallásügyi miniszterhez is. Dr. Adorján Ármia országos elnöknek most kézbesítették öfelsége magánlikárának igen szélyes hangu táviratát, melyben megköszöni öfelsége megbízásából és nevében a jókívánásokat. Ugyancsak barátságos köszönetet mondott Jamandi miniszter is abban a levélben, melyet az Országos Iroda elnökéhez küldött.

— Az ardeali nyugati szertartásu Országos Iroda jubiláris gyűlése. Jeleztük mar, hogy az Ardeal Banati Országos Izr. Iroda ez évben tölti be fennállásának 15-ik évét, mely alkalomból rendkívüli kongresszuson fogják megünnepelni e nevezetes évfordulót. A nagygyűlés ez alkalommal Oradean lesz, ahol 15 évvel ezelőt e jelentős intézmény megalakult. Ugyanakkor tartják meg néhol dr. Kecskeméti Lipót főrabbi, az Iroda volt alelnökének emlékünnepeit is, melyen az emlékbeszédet dr. Vágódy aradi főrabbi fogja tartani. A nagygyűlésnek még több fontos tárgya lesz, többek közt az Alkotmány módosítás, melyet az Orsz. Iroda jeles jogászokból álló jogügyi bizottsága készít elő. A kongresszust megelőzőleg e hó végén Oradean szűkebb körű elnökségi ülés lesz, melyre dr. Adorján Ármia országos elnök már kibocsátotta a meghívókat.

— Portugália zsidósága az antiszemita agitáció ellen. Liszabon. A portugálai zsidók Dr. Oliveira Silazarnak, a miniszterelnöknek egy memorandumot nyújtották át, amelyben erélyes hangon tiltakoznak a portugál sajtó antiszemita tónusa ellen, amely napról-napra erősebb lesz. A német sugalmazásu cikkek kommunista propogandával vádolja a portugál zsidókat. U alnak arra a memorandumban, hogy egy hitéhez hű zsidó nem lehet kommunista és a zsidó vallás előírja hívelnek, hogy minden ország törvényéhez ragaszkodják. A zsidók kérik a kormányt, hogy erélyesen lépjen fel az antiszemita propoganda ellen és megfelelő intézkedéseket léptessen életbe, hogy a zsidók eleget teheszenek zavartalanul állampolgári kötelezettségeiknek, anélkül hogy önzérzetükben sértve éreznék magukat.

— Hollandia legrégibb zsinagógáját bezárták. Hollandia legrégibb zsinagógáját, amely a 17. századból származik bezárták. A templom a rotterdami áskénáz hitközséghez tartozik. Különös jellegzettsége, hogy van harangtornya. A bezárás azért történt, mert a rotterdami zsidóság nagyrésze, más városrészebe költözött.

Epilepsziában szenvedők

A világhírű amerikai „DONHIDE” a bécsi Wagner-Jauregg klinika véleménye szerint az epilepszia összes olyan esetében is használható, hol minden más kezelés eredménytelen maradt.

Postaa 200.— lei utánvétellel megrendelhető: Császár gyógyszerár, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— Hogyan harcol egymással az olasz zsidóság asszimiláns frakciója, a sionistákkal. *Róma.* Az olasz asszimilánsok hetilapja, a „La Nostra Bandiera” arról nevezetes, hogy a lap zsidó munkatársa írják a legvadabb antiszemita cikkeket az olasz napi lapokban. Közben nagy tudatlanságot árul el zsidó dolgokban és „hazaáruló”-nak deklarálják a sionistákat. De a palesztinai építési propagálva, mert azt meg kívánja az olasz hivatalos politika is. A lap élén *Luizi* tábornok, a kitűnő zsidó hadvezér áll. Viszont a sionisták vezetője *Ravenna dr.*, az országos Iroda elnöke, aki igen vallásos magánéletet is folytat. Minden reggel tefillinnel imádkozik és napjának nagyrészt a zsidó köztügyeknek szenteli. *Luizi* tábornok pedig nem tartja a vallást, sőt néhány hónappal ezelőt megjelent röpiratában, a vallás modernizálását követelte. (Azt hiszi a tábornok, hogy ezt is úgy kell „modernizálni”, mint a harcászati eszközöket. Morál helyett — tan kell!) A lap támadja állandóan *Ravennát* azért is, mert résztvettek a genfi zsidó világkongresszuson is. Holott az olasz kormány nem csak megengedte *Ravenna* genfi újját, hanem hazakeresztelte után, még külön köszönőlevelet írt neki, amelyben elismerését fejezi ki nagyszerű genfi működéséért, mert hiszen bebizonyította, hogy Olaszország ama kevés civilizált ország közé tartozik, ahol a zsidók valóban teljes egyenjoguságban élnek. *Ravenna* és a tábornok harcban állnak egymással. A sionizmus harca ez az asszimilációval és az előjelekből ítélve, *Ravenna* fog győzni, a maga sionizmusával és ezt a csalát *Luizi* tábornok — elveszi.

— A Huberman orchester egyiptomi körúton. *Kairó.* A Huberman szimfonikus zenekar rövidesen Egyiptomba megy turnéra, ahol *Kairóban* és *Alexandriában* fognak koncertet adni Toscanini vezényletével.

— 64.385 zsidó él Amsterdamban. *Amsterdam.* A legújabb statisztika szerint az askenázi hitközség 1935 év végén 54.385 lélekszámból állott, 2206 zsidó költözött be Amsterdamba és 3337 költözött el. 792 gyermek született és a zsidó iskolákba 1644 gyermek jár. A hitközség 300.000 holland forintot inkasszállt adóba. A szociális bizottságnak 30.000 forint deficitje van, mert nagy a nyomor.

— Transjordániát megigérték az araboknak, vagy sem? *London.* *Sir Herbert Samuel*, aki első főkormányzója volt Palesztinának, az Anglo Palestine Club estélyén válaszolt *Chaim Weizmann*nak, aki tudvaleg az azt mondta a királyi bizottság előtt, hogy Transjordánia Integráns része volt a Balfour deklarációban említett Palesztinának és csak öt évvel a békekötés után szakították el Palesztinától, és csak *Herbert Samuel* a megmondhatója annak, hogy miért szakították el Palesztinától. Erre válaszolt *Herbert Samuel* és a következőket mondta: „Hogy miért nem tartozik Transjordánia Palesztinához, annak az oka az, hogy annak idején *Hussein* királynak megígérték, hogy az épen úgy arab terület lesz, mint *Irak*, vagy *Hedzsasz*. Az arabok azt állították, hogy Palesztina is odatartozik, de ez soha senki sem ismerte el. De nem kétséges, hogy Transjordánia az arab országok közé tartozik”. — Eddig szólott *Sir Herbert Samuel* nyilatkozata, ami azonban nem ledi teljesen a tényeket, mert ha így volna, miért nem döntötték el ezt az első öt évben? És miért nem mondta ezt eddig egyetlen felelős angol államférfi sem? Olyan kérdések, amelyekre valamikor választ fog kapni a világ zsidó közvéleménye, talán alaposabban, mint a palesztinai első főkormányzó nyilatkozata.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

Megnyit

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Boceci hátmögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha

— Feloszlatták a varsói hitközség képviselőtestületét. Megemlékeztünk arról, hogy két ízben feloszlatták már a varsói hitközség képviselőtestületének közgyűlését. Újabb hírek szerint a hitközség vezetőségével már csepen megelégedve a kormányzat, és egy ideiglenes bizottságot fognak kinevezni, amelynek elnöke állítólag *Mauricy Meisel* lesz, aki a kereskedelmi elnöke is.

— A »Westdeutsche Beobachter« megleckézteti a katolikus kardinális is. *Prága.* Kölnben jelenik meg a nemzeti szocialisták második legnagyobb lapja, a »Westdeutscher Beobachter«, amely most egy cikkben megleckézteti a hercegéseket is, aki panaszkodott a katolikus gyermekek vallásellenes nevelése ellen. A lap, a katolikus ifjúság valódi hangulatának illusztrálására egy levelet közöl, egy kilenc éves kislánytól, aki a következőket írja: „Nekem sem tetszenek az ótestamentum alakjai. Ebben vannak *Mózes*, *Izsák*, *Jákob*, *József* és testvérei: valamennyien zsidók. A zsidók ördögök. Örvendek, hogy nem kell többé tanulnom őket”. Ezután még a következőket írja: „Tanulok az iskolában *Szent Miklósról*, akitől azt írják, hogy *Moszkvából* fog jönni, ahol mint szentet tisztelik. Tudommal *Moszkvából*, csak zsidó gyilkosok jönnek, akik most pusztítják az embereket *Spanyolországban*. Heil Hitler!”

— Németországban tilos a zsidóknak golfozni. *London.* A „Times” szerint a német hatóságok megtiltották, hogy január 1-től kezdve zsidók német golf tereken megjelenhessenek és játszhaszanak. (Egyebet sem engednek a zsidóknak Németországban, de jellemző az „alaposságra”, hogy a hatóságok, még a golfozást is árja-törvényvel védik. A szerk. megjegyzése).

— Január 15-én Palesztinába érkezett az új grandrabbi. *Jeruzsálem.* *Rav. Dr. Herzog*, akit nemrégiben választották Palesztina grand rabbijának, január 8-án elindult *Irországból* és január 15-én Palesztinába érkezett, ahol ünnepélyesen fogadták.

— Horst Wessel dal Hágában. *Hága.* A nagy esküvői ünnepek idején a Művészetek és Tudományok Társaságának dísztermében koncert volt, amelynek programján a németországi völegény herceg iránti tiszteletből, a Horst Wessel dalt is eljátszották. A holland zsidóság vezetői körrel, akiket az estélyre meghívtak nem jelentek meg túntetőleg, mert nem akarták végighallgatni a német antiszemita himnuszát. *Dr. van Anroby*, aki a koncertet vezényelte, nem akarta a Horst Wessel dalt dirigálni.

— Kétféle mérték az araboknak és zsidóknak. *London.* *Wegdwood* eredetesen újabb interpellációt jegyzett be és mondott el az angol alsóházban. Azt kérdezte *Ormsby Gore* gyarmatiügyi minisztertől, hogy miért kaptak a jaffai menekült zsidók összesen csak 5000 font menekülési segítyt a palesztinai kormánytól, holott az arabok, akiknek stratégiai okok miatt felrobbantották házaikat, 15.000 fontot kaptak? — *Ormsby Gore* azt válaszolta, hogy ez azért történt, mert az arabok házákat meg kellett semmisíteni, viszont azt nem tudhatják, hogy melyik zsidó milyen okból vándorolt el. *Wegdwood* és számos más képviselő újra hozzá szóltak a kérdéshez és azt mondták, hogy huszszor annyi zsidónak kellett elmenekülni mint arabnak, miért nem kapnak a zsidó menekültek, legalább annyit mint az arabok? A miniszter azt válaszolta, hogy ezeket a számokat ő nem tudhatja. Újra *Wegdwood* szólt fel és kijelentette, hogy a zsidók élete veszélyben forgott, így el kellett menekülniük és ezeket is a kormánynak kell ellátni.

— Rina Shiwiki halála. *Jeruzsálem.* A fiatal zsidó nő, akit súlyos sebesüléssel találtak az országúton, kórházba szállítás után meghalt. A gyilkosság részleteiről különböző verziók keringenek az országban. Állítólag a főmúltkiságóra „sétautazásra” vitte és amikor a leány nem engedelmeskedett neki, rálépett, más verziók szerint *Hussein* az országúton találta, amikor autójával *Jerichóból* *Jeruzsálem* felé haladt. A rendőrség amíg a részletek ki nem derülnek, a tettest letartóztatta.

— A varsói egyetemen a legközelebbi szemeszteren a zsidóellenes kilengések miatt nem lesznek előadások. *Varsó.* Az egyetem dékánátusa erélyes intézkedéseket határozott el a kilengések megszüntetésére. Tekintettel arra, hogy a zsidó egyetemi hallgatók üldözése tovább folyik és állandó atrocitásoknak vannak kitéve és nem engedik nyugodtan tanulni a hallgatókat, az egyetem dékánátusa elhatározta, hogy a tanév nem nyílja meg és ha úgy látná, hogy a rendes munkát nem tudják folytatni, úgy a nyári egyáltalán nem nyílják meg a tanévet és elveszítettnek fogják tekinteni a hallgatók számára.

— A nemzeti szocializmus ördögtervei. *Berlin.* Miután a német zsidóknak minden jogát elrabolták, most már szellemi téren is ki akarják éhezeltetni őket. Most már a zsidó iskolák működését is lehetetlenné akarják tenni. A „Breslauer Jüdische Gemeindeblatt” írja, hogy a két hamburgi, a két frankfurti, valamint a kölni, lipcsei és fürthi zsidó realgimnaziumokban kétféle tanulókat különböztetnek meg ezután. „Védett” tanulók, akiknek apja frontharcos volt és „nem védett” tanulók a többiek. Korlátlan számban kell felvenni a „védett” tanulókat a többiekre nézve, pedig numerus clausus vezetnek be, azaz korlátozott számban lehet csak őket felvenni. Ez újabb reffinált tortúra, mert azt jelenti, hogy korlátozott számban járhatnak zsidó gyermekek a zsidó iskolában is.

— Balfour unokahuga, Mrs Dugdale előadása e nagy angol államférfiuról. *London.* Az Anglo Palestine Club rendezésében előadást tartott *Mrs. Dugdale*, Balfour unokahuga, aki vázolta az elhunyt államférfi életét és főleg azt a pro-sionista álláspontját, amely a zsidóság iránti érzelt szeretetét dokumentálta. A zsidók történelme folyamán van néhány dolog, amire büszkének lehetnek és ezek közé a Balfour szeretete is hozzátartozik. *Mrs. Dugdale* előadása után válaszolt a hozzáintézett kérdésekre, többek között arra is, hogy mi volt Balfour lord véleménye a zsidó-arabok közötti viszonyról. Balfour lordnak az volt a véleménye, hogy az araboknak semmi panaszra nem lehet okuk, mert hiszen hatalmas területen élhetik önálló életüket, amelyet angol csapatok szabadítottak fel. Csak egy egészen kis terület az — Palesztina — ahol meg kell osztás a földet egy néppel, amelynek már régebbi jogai vannak erre a földre, mint nekik. *Mrs. Dugdale* ezután a zsidók hatalmas teljesítményét dicsérette, amelyet munkájukkal bizonyítottak Palesztinában és azt az ősuralmat, amelyet a legelőbbi események folyamán tanúsítottak, amely még Balfour lordot is meglepte volna, ha ma is élne. Beszélt még arról a nagy kulturális teljesítményről is, melyet a zsidóság évezredek óta kifejtett.

— A Meyer-Lexikon is antiszemita lett. *Prága.* A nemrégiben jelent meg *Lipcseben* *Meyers Konversationslexikon* VIII. kötete, amelyben többek között a következőket lehet olvasni, például: *Eduard Bernstein*: németellenes zsidó marxista. A „Bauer” címszó alatt a következő olvasható: „Az a fogalmat, hogy „buta paraszt”, amely tudatos kigunyolása a parasztságnak, zsidó irodalmárok találták ki és kéz a kézben, a zsidó sajtóval, tették ismertté”.

— Vallásos szerény, jónevelésű, intelligens 26—30 éves leányt, vagy fiatal asszonyt keresek 41 éves kitűnő egzisztenciával rendelkező vallásos jólelkű rokonom részére. Kinek legalább 800.000—1.000.000 lelt készpénzhozománya van. Csakis komoly, fényképes és teljes címmel ellátott ajánlatot veszek figyelembe. Ügynökök kizárva. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Tiszteletes” jellegre kéretnek.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, *Andrássy-ut 43. szám* Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné Kármel-pansio (Andrássy-ut 43)
Telefon: 12-59-67.

vagy *Oradean özv. Strasser Ignátné*
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

Mig Léon Blum nem állhat ki nyíltan

a zsidók védelmére, addig

Crémieux, a múlt század kiváló francia-zsidó államférfia bátor oroszlánként harcolt a világ zsidóságáért

A híres államférfi a szabadság dalának védelmével indult a karrier útjára. — Amikor Lajos Fülöp francia király sajnálatát fejezte ki, hogy más államokban elnyomják a zsidókat. — Crémieux és Montefiore a damaszkuszi zsidók védelmében. — Mi volt a damaszkuszi vérvád? — Crémieux szerepe a romániai zsidóság történetében. — Hogyan szenvedett vereséget Guizot francia miniszterelnök a kamarában, amikor Crémieux egy francia zsidó védelmére kelt. — Crémieux, mint az oradeai Szentegylet disztagja

Crémieux

Száznegyven évvel ezelőtt a franciaországi Nimesben, született Iszaak Adolphe Crémieux, 1796. október 1-én, aki akkor és nem tudta volna akkor a legmerészebb jó sem megmondani, hogy a francia nagy forradalmak idején, még apró gyermek Adolphe, a szefárd keresztendő gyermeke, egykor francia miniszter lesz és a világ zsidóságának életében jelentős szerepet fog játszani. Crémieux francia államférfi volt elsősorban, de a XIX. században bámulatos bátorsággal szállt síkra a zsidó jogokért, ha azt egy svájci kanton akarja megsérteni, vagy a damaszkusi zsidóságot veszélyezteti a sőtét reakció, vagy Európa keleti országaiban, akarták a zsidók jogfosztottságát kiterbehelyesíteni, vagy állandósítani.

Önkéntlenül felvetődik bennünk a kérdés, hogy miben hasonlít és miben különbözik Adolphe Crémieux, a múlt század nagy francia államférfia, attól az államférfiától, aki napjainkban tölti be zsidó létére a francia miniszterelnöki széket? Léon Blum élete még nem befejezett egész, bár magasabb pozícióra nem léphet már, de pályafutása zenitjén még töretlenül áll diadalának napja és már, eddig is sok meglepetésben részesítette híveit és ellenségeit egyaránt. Azt hitték, hogy mint par excellence irodalmi férfiú, nem fogja tudni a pozícióját határozottan tartani, főleg mert annyi sok belső és külső nehézséggel voltak nyolc hónappal ezelőtt, amikor francia premier lett. És nagyvívóan megállta helyét, még a gyűlölködő Harmadik Birodalom sem meri személtét bántani. Ez Léon Blum! És amikor kortársai szemmel figyeljük szédületes pályafutását, nem érdekelen, ha visszatekinünk a múltba, amikor Crémieux csillaga ragyogott a francia gloire egén.

Pályafutása

Apja hamarosan észrevette, hogy fia rendkívül jogász talant. Elvégezte a jogot, nagyon fiatalon és rövidesen a párisi legfelsőbb bíróságnál tűnt fel szónoki készségével és nagyszerű felkészültségével. Különösen abban a perben tűnt fel mint védő, amikor három ifjút helyeztek vád alá, amiért a Marsailles-t énekelték. 1819. október 1-én írtak akkor. Crémieux elszavalta a bírók előtt, a szabadság akkor atok alá vetett dalát és olyan lelkes hangulatot teremtett a rideg tárgyalóteremben, hogy a vádlottakat felmentették.

A júliusi forradalmi napok alatt politikai szerepet is vállalt. A mérsékelt baloldali pártokhoz került. Kapcsolatban állott Lajos Fülöp királlyal és az orleánsi dinasztia érdekében szállt síkra. 1842-ben kamarai képviselő lett, amely tisztségét 1848-ig megtartotta. Sámos nagyjelentőségű jogi reformot léptetett életbe. Ő volt többek között kezdeményezője a válóperek reformjának. 1848-ban rövid ideig igazságügyminiszter volt az ideiglenes kormányban, majd később újra felvette ügyvédi tevékenységét.

Síkra szállt közben a zsidó papság által fizetésének kérdésében és jelentő-

seny propagandát fejtett ki. Akkor a párisi zsidó konzisztórium alelnöke lett és mint ilyen, szenvedélyesen kivette részét a zsidóság becsületéért és elismeréséért folytatott hatalmas közéleti harcokban.

Harc a »zsidó« eskümintá ellen

1817-ben volt a harc első fázisa. Bár szülei házában nem nevelték annyira önérzetes zsidónak, de egyénisége tiltakozott a megalázások ellen. Amikor ebben az évben le kellett tennie az ügyvédi esküt és többek között a „more judaico“-t (zsidó eskü) akkor tiltakozott az eskümintá ellen és tiltakozásának eredménye az lett, hogy őt felmentették az eskü letétele alól. Ekkor ez ellen kezdett éles harcot, míg 1846-ban sikerült keresztülvinni annak törlését.

A bázeli eset

1835-ben Basel svájci kanton kormánya nem engedte meg egy elzászi zsidó letelepülését és azt is megtiltotta, hogy a kantonban birtokot vásároljon. Régi törvényre való hivatkozással határozott így a kanton kormánya. Hiába lépett fel Franciaország svájci követe, hogy a francia állampolgárt nem lehet elűzni jogaitól, mivel otthon valásra való tekintet nélkül, minden emberi jogok részese. (Oh, az idők hogy előrehaladtak. 102 évvel ezelőtt így beszéltek. Tegyük összehasonlítást, hogy fest a XX. század jogbiztonsága. A szerk. megjegyzése). Basel nem engedett. Ekkor közbelépett Crémieux kifejtette a francia kormány előtt, hogy itt nem egyetlen ember, hanem Franciaország becsületéről van szó és érvelnek hatása alatt a királyi dekrétum jelent meg, amely hirtelen kivonta a francia-svájci szerződést, Basel kantonnal pedig megszakította a diplomáciai összeköttetést, tekintettel arra, hogy a „kanton nem tartotta tiszteletben a népjogokat“. A dekrétum kibocsátása után a párisi zsidó hitközség büdöltséggel tiszteltette a királynál, aki előtt Crémieux mondott köszönetet az igazságos cselekedetért. Büszkén hangzott a kastélyban a híres jogász üdvözlő beszéde:

— A XIX. században az történt, hogy egy svájci kanton, a népjogok és a szerződés beüli ellenére, megtagadta egy francia polgártól azt a jogot, hogy földbirtokot szerezhessen. Ez a Svájból kiűzött polgár azt mondja: — én francia polgár vagyok, s a franciák királya minden érintkezést megszakított a kantonnal, amely nem ismeri el, a francia állampolgársággal járó jogokat. Dícsőség annak, aki ez ünnepélyes aktszal a mi ragyogó forradalmunk elévülhetetlen vívmányát az egész világnak tudomásul adta.

A király válasza:

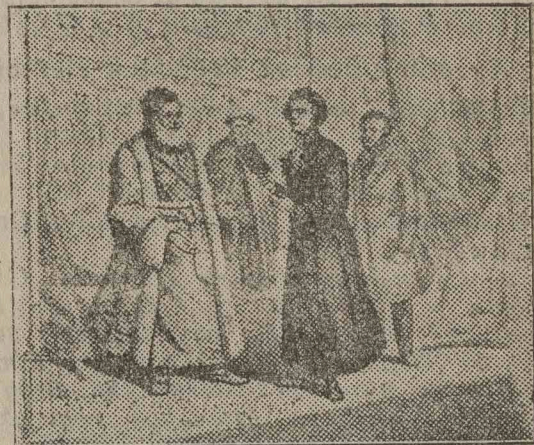
— „Szerencsésnek vallom magam, hogy a francia zsidók emancipációjának művét befejezhettem és sajnálom, hogy más államokban, még mindig vallásuk szerint osztályozzák a polgárokat“.

A damaszkuszi affér

Rendkívül nagyjelentőségű és érdekességű volt a híres damaszkuszi affér. Ez az első eset, amikor Franciaország beleavatkozott egy rituális vérvád afférba, amelybe sajnálatos módon kompromittálva volt Rattil Menton, a damaszkusi francia konzul is.

A vérvád ügy az akkori világ érdeklődését rendkívül felkeltette és mert gyakran említés történik róla zsidó könyvekben és írásokban, részletesen ismerteljük, Crémieux szerepének kihangsúlyozásával. Akkoriban Damaskusban 20.000 zsidó élt. Közöttük sok előkelő szefárd család is. 1840. február 3-án elűnt egy kapucinus páter a zsidónegyedben. Mint gyógykovács és állatoltó gyakran járt a zsidó negyedbe is. Egy nappal halála előtt összehúzó volt, egy törökkel, aki halállal fenyegette meg. De járt a zsidó negyedben is. A kapucinus papok rögtön elterjesztették a hírt, hogy zsidók ölték meg a páterit, hogy véreit a pászkasütéshez felhasználják. Rattil Menton francia konzul ilyen irányba is vezette a nyomozást és Sheriff pasát, az akkori damaszkusi kormányzót is ilyen értelemben befolyásolta. Borzalmas kínzások között folyt a nyomozás. A község legtekintélyesebb férfiját lezárták és úgy bántalmazták, hogy közben meghaltak közülük. Hatvan 3-10 éves gyermeket elzártak, hogy szülőiket ezzel „valomásra“ bírják. Volt a felnőttek között olyan, aki megőrült és olyan is, aki felvette az iszlám hitet. E után három rabbit is elfogtak. Gondoskodtak arról is, hogy Rhodus-on is elterjedjen egy vérvád. De ez a terv nem sikerült, Moses Fresco, a konstantinápolyi chachambasi részvétel szintén a nyomozásban és csakhamar szertefoszlott a rhodusi legenda. Amikor az osztrák konzul nem akart kiadni egy zsidót a damaszkusi „vérebe“-nek, fordulópont következett be az ügyben. Azt hitték már a szervezők, hogy munkájuknak sikere lesz. A dominikánusok már győzelmi ünnepeket ülték. A kapucinusok pedig emlékművet állítottak már a papaak, „mint a zsidók áldozatának“. Rattil Menton francia követ közben befolyásolta a francia közvéleményt is, a zsidók ellen.

Ekkor lépett közbe Crémieux, Moses Montefioreval és James Rothschild báróval egyetemben. Crémieux eljárta az akkori miniszterelnöknél Triersnél, meg Lajos Fülöp királynál és bizonyítani igyekezett, hogy Rattil Menton konzul, nagyon gyanús személyiség. Lord Palmeston az angol és Metternich her-

Crémieux és Mohamed Ali tárgyalásai

ceg az osztrák kormány nevében közbelépett a zsidók érdekében. Utasították a damaszkusi főközségeket is ilyen értelemben. A damaszkusi zsidó Mehmed Alihoz fordultak, aki akkor Egyiptom és Syria kormányzója volt, hogy igazságot szolgáltatson. Az európai hatalmak is közbeléptek, hogy végtesszenek a kínzásoknak. A francia kormány ingtag volt a kérdésben és Thiers alig tudta megőrizni hatalmát, hogy le ne zavazzák a kamarában. A világ minden részében tiltakozó gyűléseket hívtak egybe, többek között az amerikai zsidóság is, keresztényekkel együtt.

Crémieux és Montefiore egy deputációval Damaskusba mentek és Mohamed Ali előtt audienán jelentek meg. Ajánlólevelet kértek tőle a damaszkusi hatóságokhoz, hogy ott alapos vizsgálatot tartassanak. Mohamed Ali nagyon szívélyes volt, de francia befolyásra napról napra húzta az engedély kiadását. Csak amikor a kilenc damaszkusi főkonzul (a francia kivételével) megkérte őt az engedély kiadására, akkor adták ki a rendelkezést, amely szerint, minden egyes elfogottat szabadlábra kell helyezni. De még azt sem hagyták, hogy az elfogottak „kegyelmet“ kapjanak, hanem „fel-

mentést". Crémieux és Motenfiore keresztülvették, hogy egy fermant adjanak ki a zsidók védelmére és hogy a jövőben ne gyanúsíthassák a zsidókat rituális gyilkossággal. Megjegyezzük még, hogy *Sherif pasát, mint értelm szerzőt, nemsokára kivégezték.*

Mint az Alliance Israelite Universelle alapítója

Crémieux u'ja nagyjelentőségű volt más szempontból is. Közlebb hozta a keleti zsidókat a nyugateurópaihoz. Murk Salomon híres zsidó orientalista is elkísérte őt erre a damaszi utra, ahivel együtt iskolákat alapítottak a keleti zsidóknak és alapítója lett az Alliance-nak, mely azóta is rendszerül sokat tett a keleti zsidóság kultúrájának és nevelésének érdekében. Élete végéig rendszerül sokat tett a világ valamennyi országában élő zsidóság érdekében. Előjárása alatt lépett közbe a saratovi esetenél, majd a juskevisi zsidókért, a morterai eseten és végül a romániai zsidóság egyenjogúsítása körül is elévülhetetlen érdemeket szerzett.

Mi volt a szerepe a romániai zsidóság történetében?

Amikor I. Károly alatt, 1866-ban az új alkotmány több jogot akart biztosítani a zsidóknak, Bucarestben és Jassyban nyugtalanosságok voltak, amelyek a zsidók ellen írányultak. Akkor jelentette ki Crémieux nek I. Károly király, hogy harcolni fog minden erejével az elbűvöltek ellen.

1877-ben, amikor a török-orosz román békekézi megkötik, az után a következő berlini békeében a romániai zsidók teljes egyenjogúságát felveszik az alkotmányba, mert a berlini kongresszuson résztvevő nagyhatalmak követelik a hetedik alkotmányi paragrafus módosítását, amely a zsidóknak és mohamedánoknak nem adott addig egyenjogúságot. Nem foglalkozunk ezuttal a berlini békével, de létségtelen, hogy az akkor már agg Crémieux minden tevékenységét latba vetette, hogy a romániai zsidóság egyenjogúsítását kereszkülvíggyék.

Iszóságügyminisztersége alatt, 1870 október 20-án írta alá az alpiriai zsidók egyenjogúsítását elrendelő törvényt.

Apróbb epizódok Crémieux életéből

1845-ben történt. Svájc kiutasított egy francia zsidót az országból, mire Guizot miniszterelnök kijelentette a francia kamarában, hogy ezért nem lehet beavatkozni egy más ország belügyébe. Akkor mondotta Crémieux a kamarában:

— *Itt a kamarában — mondotta Crémieux — ugyanolyan jogon állok, mint ön miniszter ur. De én ugyanolyan jogon akarok Svájcba is utazni, mint ön. A miniszter ur hangosan jelentse ki, hogy a franciákat semmiféle országban nem lehet polgári jogaikról megfosztani.*

Az egész francia kamera tapsolt a beszédnek. Guizot miniszterelnök vereséget szenvedett a zsidó Crémieux-vel szemben.

Crémieux kondoleáló levele az oradeai Szentegyletnek. A francia miniszter, mint a Chevra disztagja

1879-ben meghalt Landesberg Áron, a híres oradeai főbbi. Híre olyan messzire ment, hogy annak idején a Chevra Kadisa-nak részvételt kifejező levél érkezett Adolphe Crémieux-től, an elyet szösz szerint így közlünk:

„*Tous mes sentiments de condilliance a la Chevra Kadisa tous mes sympathie a la familie de Monsieur Landesberg.*”

A ma már 206 éves oradeai Szentegylet, akkor annyira megalódott a nemes gesztuson, hogy az egyet disztagjává választotta Crémieux-t, aki erre meleghangú köszönetlevelet küldött, a Szentegylet akkori vezetőségének, amelyben „örömmel elfogadta” a tetszést és „mélyen megalódott” veszi tudomásul a megkülönböztető kinevezést.

Kis epizódok számtalanja emlékezik még meg a francia zsidóság múlt századbeli kiváló nagyságáról, aki rendszerül sokat tett az egész világ zsidóságának egyenjogúsítása érdekében, 1880-ban behívetkezett haláláig.

Mindig hangoztatta a fórumon, legtöbbször a párisi kamarában, hogy nemsokán arra a 60.000 zsidóra kell ügyelnünk, akik Franciaországban élnek, hanem millió és millió elnyomott zsidót is pártfogásába kell vegyen. Milyen tragédiája ez a világ zsidó ágának! Száz évvel ezelőtt a francia kamera tagjai tapsoltak Crémieux-nek és — nem rójuk fel ugyan hibáit, tekintve a mai világ-atmosz-

férát — Léon Blum nem állhatna ily nyíltan ki zsidó testvérel védelmére. De ebben nem Blum francia miniszterelnök a hibás, hanem az a világ, amelynek éppen Crémieux élete és működése kiváló példa arra, hogy a múlt század még erősebb, sokkal megértőbb volt a zsidókérdéssel szemben, mint napjainkban.

PALESZTINA

Ujabb terrorakciók

Kiderült, hogy a Jeruzsálem és Jericho között talált suycsen sebesült leány, a mufti sógora, a Husseini család egyik tagja támogatta meg és sebesítette meg súlyosan Rina Shiwi ismerőse volt az arabnak és az ő autóján utazott. Az uon erőszakoskodni akart vele. Amikor védekezett, többször rálőtt revolverével és kidobta az autóból. A tettest letartóztatták. Az ügy nyomozás alatt van, mert a körülmények egyrészt még fel kell deríteni, — Tiberias-Nazaret között négy zsidó sofőr által vezetett teherautókat feltartóztattak felgyűvezett arabok. Két autót megmenekült, viszont a másik kétöt kirabolták. — Az arab munkásszövetség elnöke két Michel Mitrit, revolverdövéssel megsebesítették. — A sztrájk megszűnése óta most fordult elő először újból hogy a Jeruzsálem Tel-Aviv között uon, az országukat szegetekkel szórták tele, nyilván ezzel a céllal, hogy az élénk autforgalmat bonyolító uon zavart okozzanak. Jezur arab falu közelében, amelynek lakói többször vettek részt zsidóellenes támadásokban, két zsidó tulajdonát képező autót meglámadták és lövekekkel dobálták meg.

Zsidók a mezőgazdaságban. A legújabb statisztika szerint 1936 év végén 203 zsidó koloniat 105 000 zsidó lakott, míg 1927-ben 110 koloniat 31 000 zsidó élt. Az emelkedés tehát 227%.

Zsidó-arab napilap. Ellenőrzhetetlen hírek szerint egy zsidó csoport ezzel a tervvel foglalkozik, hogy napilapot ad ki arab nyelven, amely az arab-zsidó barátságot hivatott előmozdítani.

Felemelte alapitökéjét a szénsav és műjéggyár Nachl Jicchakban. A Gordon & Co szénsav és műjéggyár felemelte 10.500 forintról 21.000 forintra alapitökéjét. A gyár kén-savat is fog gyártani, autogén hegesztéshez és műjéggyártáshoz is fokozni fogja, amelynek a nyári hónapokban nagy jelentősége van. A gyár eddig is fedezte szénsavban a belföldi szükséglet 60%-át, de külföldre is szállított, különösen Indiába.

Nem lesz pánarab kongresszus, csupán mozlim nagygyűlés. Jeruzsálem. Az eu óp i tavirati iradak jelentették, hogy egy pánarab kongresszust akarnak összehívni Egyiptomban, vagy Irakban, de erről a tervről lemondtak az illetékesek. Csak egy mozlim kongresszus lesz Mekkában, a nagy zarándoklat idején. Ekkor akarják felhívni a mohamedán világ figyelmét a Palesztina kérdésre. Aun Bey Abdul Hád, a palesztinai arabok vezére megkérte Ibn Saud királyt, hogy engedje meg a gyűlés megfartását Mekkában március havában.

Tizenhárom év alatt háromszáz millió lei könyvekért. Jeruzsálem. A „Dover” statisztikát közöl, hogy az 1923-tól 1936-ig terjedő időben mennyi könyvet importáltak és exportáltak Palesztina. 297 495 font értékű könyvet vittek be és 100 892 font értékű könyvet vittek ki az országból. Az exportált könyvek nagyrésze héber könyv volt, amelyből Európába 46 334 fontot Észak és Délamerika 30 922 fontot, Ázsia, Afrika és Ausztrália 23 636 fontot vett át. A kivitel év-ről-évre emelkedik. A leg több könyvet Németországból vitték be 85 000 font értékben. Anatóliából 60 000 fontot és Lengyelországból 25 000 font értékben.

Az angol-olasz Földközi tengeri egyezmény nyugtalanítja az arabokat. A Földközi tengeri egyezmény, amely megszűnteti a két nagyhatalom rivalizálását a tengeren, megnyugtatta a kedélyeket világszerte. Ezzel szemben, az arabok között nem a legnagyobb örömmel fogadták a megegyezés híreit. Az „A Difa” felszólítja az arabokat, hogy ezennel Németország felé orientálódjanak.

Lóversenyteret létesítenek a palesztinai rezerva földeken. A „Felestin” arab lap jelentése szerint a palesztinai kormány 200 dunam földet, a Lydda melletti repülőtérnél a British Cub részére átengedett lóverseny céljra. A vasutigazgatóság egy kisebb állomást is épít a versenyterhez, ahol a különböző vonatok megállanak majd, versenyek idején. (Az angol sportszellem nem hagyja legyőzni magát Palesztinában sem).

Intézet létesül az „önképzésre” Jeruzsálem. A Waad Leumi kulturális oszága, egy intézetet létesített, „Institut für Selbstbildung” (önképzési intézet), amely feladatának tekintik, hogy a palesztinai zsidó lakosság körében távneveléssel terjessze a kulturát. Oktatási levelek mennek szíjjel, amelyek filozófiával, matematikával, természettudománnyal foglalkozni. Az oktatást Palesztina legjobb tanerői vállalták.

Feisal király és az angol bizottság. Jeruzsálem. Az arab sajtó jelenti, hogy Dr. Achmed Kadrie, aki jelenleg Irakban él, s annak idején tagja volt annak a bizottságnak, amely a bék tárgyaláson is részt vett Párisban, most emlékratot nyújtott át a királyi bizottságnak, amelyben Feisal magatartását jellemzi, a zsidó nemzetl otthonnal kapcsolatban. Dr. Kadrie igazolja azt a nyilatkozatot, amelyet Weizman a „Times”-ben nyilvánosságra hozott, amelyben Feisal beleegyezést adta ahhoz, hogy Palesztina zsidó otthonná legyen. Ezt azonban azzal a kikötéssel tette, hogy amennyiben a nagy arab állam létrejön, annak része kell legyen Palesztina is. Mivel pedig ez az állam nem jött és nem is jön létre, Dr. Achmed Kadrie véleménye szerint, Feisal király véleménye helytálló.

Bentwich vallomása a királyi bizottság előtt. A heber sajtó élesen támadja Normann Bentwich-t, akit a királyi bizottság kihallgatott. A támadások óta az, merkel azzal gyanúsítják Bentwich-t, hogy zárt ülésen azt ajánlotta, hogy a zsidók száma Palesztinában ne lehessen több, mint az összlakosság 40 százaléka. Prof. Bentwich nyilatkozott ez ügyben és tagadja azt, mintha ezt a vallomást megtette volna a királyi bizottság előtt. A királyi bizottság különben kihallgatta Neville Barbour angol történelemtudóst, aki több ízben utasított az arab követelések érdekében. Ő azt kívánja, hogy létesítsenek egy arab Agency-t is a Jewish Agency mintájára és a zsidó lakosság soha ne lehessen több, mint az arab lakosság 85 százaléka.

Nashasibi visszavonul. Ragheb Bey Nashasibi, aki az arab védelmi komité elnöke, lemondott lizsítéséről és hosszabb európai körutra indul. Lépését azzal indokolja, hogy nem sikerült keresztülvinni akaratát, amelynek célja az volt, hogy az arabokat zárt ülésen h ligassa meg a királyi bizottság, amikor is, lehetősége nyílt volna, a mufti erejét gyengíteni. A hírek szerint párisja fel is oszlik és a nabusi pártot ebben a városban, ahol leg erősebb a mufti ellenzéké, újraszervezik.

Új képviselőtestületet választott a cluji orth. hitközség

1800 tag közül 475-nek van szavazati joga és ebből is 256 szavazott

Csendes választás volt. Január 17-én vasárnap folyt le a cluji orth. hitközség képviselőtestületi választása, az érdektelenség jegyében. A képviselőtestület 70 tagját választották meg a három éves ciklusra. Ennek a képviselőtestületnek kell gondoskodni ezután arról hogy az ardeali ortodox zsidóság egyik legnagyobb számu és súlyban is sokat reprezentáló hitközségének vezetése és fejlődése abban a nyugodt atmoszférában folytatódjék, amely okvetlenül szükséges, a mai súlyos időkben.

A választáson aránylag nagyon kevesen szavaztak. Összesen 475 szavazója van a hitközségnek, holott 1800 adózó van felvéve a hitközségi listába. Hat millió leles évi büdzsével dolgozik a cluji hitközség és jellemző a súlyos gazdasági krízisre, hogy egy ilyen nagy büdzsével és taglétszámmal rendelkező hitközségben, ilyen kevés, szavazati joggal rendelkező tag van, akik közül is, csupán 256 tag szavazott.

Ez a kétszázötvenhat szavazó is csak úgy gyűlt össze, hogy öt párt korteseli kapacitálák az arra jogosultakat, hogy vegyenek részt a hitközség „alkotmányos életében”. A listák különben 80%-ban ugyanazokat a neveket tartalmazták. A listák összeállításánál bizonyos elv érvényesült és ezért volt csupán kisebb személyi eltérés. Az egyik lista például, c:upa „somré sabboszi” tartalmazott, a másik meg az Iparostársadalom színejavát reprezentálta. Volt párt amely csak a hitközség anyagi előbbrebujtását tekintette legfontosabb szempornak, a lista összeállításánál, Mindegyik nemes elgondolás volt és ennek jegyében indultak a választási harcba.

A választást bizottság elnöke Salamon Jakab volt, tagok pedig: Eisch László, Grosz Herman, Dr. Goldner Mihály, Meisner Rezső, Krausz Victor, Mátyás Mór, Feuerstein Lőrinc és Dr. Rimoczy József. Reggel 9 órakor lezáródott a szavazás és tartott délután hat

órát megszaktás nélkül, a bizottság legközelebbi pártatlansága mellett. A késő éjszakai órákban hirdette ki az eredményt Salamon Jakab választási bizottsági elnök. A megválasztott 70 képviselőtestületi tag fogja a jövő hét folyamán az elnököt és az előjáróság tagjait megválasztani. Az előjáróság összeállításától függ, hogy ki lesz a hitközség elnöke. Általában az új elnök személye és az előjáróság megválasztása elé a cluji vallásos zsidóság nagy érdeklődéssel néz.

A képviselőtestület megválasztott hetven tagjának névsora különben a következő:

Ábrahám Mór, Adler Jenő, Adler Sámuel, Bau Dávid, Biró Andor, Binder Benjamin, Boskovits Ignác, Codik Karoly, Dávid Áron, Eisch Sándor, Finkelstein Alfréd, Glanc Jakab, Goldberger Kálmán, dr. Goldner Mihály, Goldstein Márton, Goldman Béla, Gottlieb József, Grün Mór, Günfeld David, Gutried Adolf, Goldstein József, dr. Gasner Izsák, Hamlet József, Herskovits Inre, Hochman Jakab, Holänder Sándor, Izsák Mihály, Judovits Lázár, Janovits Géza, Katz Salamon, Klein Hugó, Keszer Ignác, dr. Krausz Jenő, dr. Klein Miksa, Kun Jenő, Klein Ignác, Landesman Lajos, Léb Béla, Léb Samu, Lieberman Sándor, Lévy Ignác, Lévy Ignác igazgató, Lévy Ignác tatermeő, Löwinger Manó, Lienthal Sándor, Lustig Nándor, Meisner Rezső, Marmorstein Jenő, Nimberger Ernő, Nagysaludi Nándor, Rimoczy Jakab, Rosenfeld Ármin, Rubin Jenő, Rosenzweig Emanuel, Réger Fülöp, Salamon Jakab, Schwartz Márton, Schwartz Sándor bádogos, Schwartz Sándor bales, dr. Sebestyén József, Schwartzberger Mihály, Sennensleb Herman, Schwartz Miklós, Später Mór, dr. Stern Vilmos, Salamon Sámson, Vég Márton, Viadorovits Izsák, Weisz Gyula, Weisz Béla, Wolf Sámuel.

— Katz Salom 27-én tartja koncertjét a Heyman szinkörben. Mint előrelátható volt éleik érdeklődés előzi meg máris

Katz Salom

Katz Salom a híradó zsidó énekes f. hó 27-én, szerdán este tartandó koncertjét. Jiddis és héber melódiákból fakadó zenemólvumokkal ad Katz Salom ki forrott és tökéletes kifejezési a zsidó érzésvilágnak és tükrözleli vissza a zsidó melódiák csodálatos

világát. Műsorán liturgikus zenedarabok és a zsidó zeneszámok szerepelnek, melyeknek talenumosabb interpretációját állg t lálni ország-szerle. Ezért hát Oradea koncertpublikuma bizonyos, hogy forró siter mellett új tehetséget avat Katz Salom hangversenyén, hogy aztán messzi földre is elviáye nevé a hír. — A koncert előtt Moritz Geiger tart bevezető előadást.

— Előadás a Mizrachiban. F. hó 23-án szombaton délután fél 4 órai kezdettel dr. Markovits Ignác „Az arab kérdés” címen előadást tart, melyre szívesen lát vendégeket és érdeklődőket a Vezetőség.

Kól Chaszán, Irta Klein Ignác rabbi Satu Mare. Klein Ignác tudós satumarei rabbi, aki a zsidó vallási irodalom terén ismert nevet vívott ki magának, „Kól Chaszán” címen újabb könyvet adott ki, amely hivatott arra, hogy a talmudista ifjuság és talmudtudósok körében hiányt pótoljon. Az új mű három részre oszlik. Az első rész, Kól Tóra címen a Kidusim iraktátusából merített halachikus fejtegetéseket tartalmaz, amelyek ama talmud tudós bölcsénekek használatára alkalmasok, akik ősi szokás szerint vendégeiknek talmudi értekezést kívánnak előadni. A második rész, melynek címe Kól Hamatif, 15 esetet is bevezető foglal magában, amelyeket rabbik for-

galhatnak haszonnal; míg végre a mű harmadik része, a Kól Hadóres, 25 írásmagyarázó előadás foglalata lakomák alkalmára. Az új vallás-irodalmi mű úgy héber nyelvezete, valamint mélyen szántó halachikus és Tóramagyarázó gondolatmenete által különik C. I. relsonn chisnáui főrabbi, valamint a talmudtudósok egész sora legmagasabb elismerésükkel fogadták. A könyv, 140 oldal 60 Lei vételár előzetes beklődése ellenében megrendelhető a szerzőnél (Klein Ignác rabbi, Satu Mare). A tudós szerző legújabb műve a huszadik, eddig megjelent könyveinek sorozatában.

Nagy téli vásár

Minden létező bőrönd-és bőrdiszmu cikkeinket

gyári áron alól árusítunk

Rendeléseket, javításokat, montirozásokat 24 óra alatt eszközlünk.

HARTMAN-NÁL

Regele Ferdinand 1.

Tökéletes füző

Fuchs Mancsi füzőszalonjában

Vidékieknek promt készítünk.

ORADEA, Str. Rimanóczy 12.

Leltár után a vászon és damaszt-árakat tetemesen leszállítottuk

KERTÉSZ női divatáruház
Oradea, Piața Regina Maria 1

1937-es szezon szenzációja

A legújabb világmárkájú

Rádió különlegességek
megérkeztek a
LEONARDO

céghez Oradea, Str. Avram Iancu 1.

Hallgassa meg vételkötelezettség nélkül. Kedvező részletfizetési feltételek, cseremegállapodások.

Minőségben
árakban
izlésben

SZÖVÉT

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás!

Havas és Grünfeld

posztóáruház
Oradea, Piața Regina Maria 1. (Kishidő)

KALAPOT

elegáns férfi csak

HELLER és DEUTSCH

gyári lerakásban vásárol

strada Nicolae Iorga 21.

Ujjáalakítjuk használt kalapját!

— Baia-Maren megnyílt a HOTEL-TRANSILVANIA (állomással szemben), hol kényelmes szobák kaphatók. Utazóknak engedmény.

Hétről-hétre

Berlin. A thüringiai orvosház felavatása alkalmából Weimarban Dr. Wagner az orvosok birodalmi Führere kijelentette, hogy a vér és fajvédelemről szóló törvény betartása, a legfontosabb orvosi feladat. Még most is 500 000 zsidó van Németországban. 200 000 félzsidó és 100 000 negyedzsidó — A frankfurti büntetőkamara a napokban vonta felelősségre azt a huszestendős zsidó ifjút, aki eltagadta egy árja nő előtt zsidó mivoltát és viszonyt folytatott vele s állítását azzal támasztotta alá, hogy az NSDAP. jelvényt is kiütözte fagyvalászáért két évre ítélték el, a jelvény viseléséért, pedig kilenc hónapra.

New-York. Az American Joint Distribution Committee tiszteletbeli elnökeinek Felix M. Warburgnak felesége, a Jewish Theological Seminary of Amerika 50 éves fennállása alkalmából, ajának, az elhunyt viághírű filantropnak emlékére 90 000 dolláros alapítványt létesített a szeminárium javára. — Franklin D. Roosevelt, az United Synagogue of Amerika szervezőjéhez egy levelet intézett, amelyben azt írja az elnök, hogy örömmel veszi tudomásul, hogy a vallási élet fejlesztését tűzte ki célul és minden tekintetben segítségükre lesz, hogy céljait elérje. — A Jewish Labour Committee, amelyhez a legjelentősebb zsidó munkásszervezetek csatlakoztak az Egyesült Államokban, bejelentette, hogy egy, az egész Uniót behálózó nagyszabású segélyes akciót indít be, a lengyelországi zsidóság felszegélyezésére.

Varsó. Az Agudasz Harabonim, a lengyelországi rabbik szervezete, átadott egy petíciót a varsói olasz nagytövevénynek, amelyben súlyos aggodalmuknak ad kifejezést, a tripoliszi események miatt, ahol a zsidókat letartóztatták és súlyosan bántalmazták. Különösen kiemelték az okot ami az egész világ zsidóságának felháborodását vonta maga után, hogy a zsidókat a szabotál munkaszüneti napért kapták ezt a súlyos büntetést.

Manchester. A zsidó népkonyhát meglátogatta a város polgármestere, feleségével együtt Sidney Needeff, a vezetőség tiszteletbeli titkára között a polgármesterrel, hogy a British Union of Fascist hozzártatózó is saját kérelmükre ellátást kapnak a konyhán.

Graz. A napokban hunyt el Dr. Hugo Spitzer nyugalmazott egyetemi professzor 82 éves korában. Különösen kitűnt nemzetközi viszonylatban „Geschichte der Philosophie und Aesthik” című művével.

Prága. Meghalt a napokban Dr. Josef Bloch, aki régebben a berlini „Sozialistische Monatshefte” szerkesztője volt. Dr. Bloch különleges és rendkívül képzett férfi volt aki a zsidóság szociális problémáival is foglalkozott folyóiratában. Bár nem volt híve az angol politikának, Palesztina kérdésével és a zsidó otthon jövőjével nagyszabású tanulmányok jelentek meg folyóiratában.

Wien. Dr. Félix Rosenthal 70 éves korában meghalt. Az elhunyt a kamarazene és zongorakompozíciók terén tette ismeretét nevére.

London. Eastlondon polgárságának tanácsa, a canterbury érsek elnökletével megtartott ülésen elhatározta hogy tervszerű akciót indítanak, a zsidógyűlölet ellensúlyozására. Legközelebbi terv szerint klubokat alapítanak, zsidókkal és keresztényekkel vegyesen ahol szorosabb társadalmi érintkezést honosítanak meg. A tanácskozáson résztvett és aktív szerepet vállalt Dr. J. J. Mallon, aki segítségére volt a kormánynak, amikor az új rendtörvényt kidolgozták.

Jeruzsálem. Dr. Feigenbaum, az ismert pszichoneurológus, Freud tanítványa aki 1921-től 1923-ig a jeruzsálemi elmekórházat vezette, 49 éves korában, tüdőgyulladás következtében meghalt. — A főkoronárnyzó, aki hétfőn meglátogatta a jaffai kikötőt, utána megtekintett egy zsidó gyárat Nachlat Jicchokban és Tel Avilyban ebédelt. Ezután hivatalos formában meglátogatta a tel-avivi kikötőt. — A „Haarec” jelenti, hogy Mix Nurok-ot, a palesztinai kormány zsidó titkárárt, Tanganyikába neveztek ki államtitkárnak. A „Davar” jelentése mely szerint Nurok visszatér Palesztinába, nem felel meg a valóságnak (Ezzel az utolsó magasrangú zsidó tiszviselőt is eltávolították Palesztinából). — A palesztinai kormány jelentése szerint az 1935/36 évi költségvetési év március 31-én 6,278 810 fontot tett ki. Eg év alatt másfél millió fonttal gyarapodott az alap. — Ujabbán sokszáz munkás ment ki a városokból, a narancsokba, hogy mielőbb leszüreteljék a narancsot. Ezekkel együtt több ezer zsidó munkás dolgozik jelenleg a narancserdőben. — Tiberiasban, a zsidó futbalcsapat mérkőzött az angol garnizon katonáival. Adott jelre arab nézők kövekkel dobálták meg a zsidó játékosokat. A támadókat a rendőrség eltávolította, de azután a városban tovább folytatódott az excesszusok, ahol számos zsidóház ablakait beverték. — A Petah Tikvában létesített új rendőrbizottság megkezdte működését. — A jeruzsálemi óvárosban egy Efraim Josua David nevű kereskedőt egy arab megtámadott és vitriollal leöntött. A kereskedő súlyos sérüléseket szenvedett. A merénylőt egy arrahaladó zsidó elfogta és átadta a rendőrségnek. — A hajfai „Karamen” cigarettagyár, amely több száz arabot foglalkoztat, váratlanul bezárta üzemet. Az elhatározást azzal indokolták, hogy arab nacionalisták már több ízben óriási összegeket vetettek ki a tulajdonosokra a sztrájkjalap javára. — Nablus közelében tolvajok megölték egy arab pástort. Haifa és Nevesanak között egy zsidót négy fegyveres arab megtámadott és jelentéktelen pénzüsszeget raboltak tőle.

— Clujon, ha jól akar étkezni, akkor keresse fel az ardealj zsidóság által legjobban látogatott Matyás orth. kóser éttermét. Calea Regele Ferdinand 33 sz. Uránia palota.

— Halálozás. A brasovi zsidóságot feldalmas veszteség érte Sziklás Józsefnek, a Chevra Kadischa kiváló elnökének elhunytával. Sziklás József legkiválóbb vezető egyénisége volt a zsidó közösségnek. Puritán egyénisége, lelkes zsidó szíve, hihetetlen népszerűséget és rengeteg barátot szerzett neki, a mely méltó módon nyilvánult meg február 10-én megtartott temetésén. Az elhalálozás napján a hitközség Chevra Kadischa előljárósága együttes gyászülést tartott, melyen Matyás Ignácz hitk. elnök megható szavakkal búcsúztatta a Chevra kiváló elnökét. A hitközség tanácsstermében ravatalozták fel a temetés napján a megboldogult Sziklás Józsefet és dr. D. Utsch Ernő főrabbi könnyeket fakasztó fennkölt szavakkal mondott végső istenhozzáadót az elhunytak. Gyászbeszédet tartottak még: dr. Fischer Béla, Sebestyén István és Goldstein Sámuel. Az egész város osztatlan részvétele kísérte utolsó útjára Sziklás Józsefet.

— Eljegyzés. Schmidt Vera, Schmidt Zsigmond leánya Sahy és Leitner József, Leitner Mór kereskedelmi tanácsos fia, Wien, jegyesek. (M. k. é. h.)

— Orth. 26 éves fiatalember, ki saját rőfösüzlettel rendelkezik, vagyona 400 000 lei, házastársat keres. Jekat Toár elengedhetetlen. Cim a kiadóban.

A romániai Zsidó Párt központi bizottsága január 24-én ülést tart. A helypontika mo galmas napjai, valamint a zsidóság körében is folyton torlódo komolyabb események arra készítik a Zsidó Párt vezetőségét, hogy egybehívja a párt Központi Bizottságát. A gyűlés fontosságát negyben emelt az a tény, hogy olyan nagyjelentőségű kérdések vannak napirenden, amelyek az egész ország zsidóságát érintik. A gyűlést 1937. január 24-én, vasárnap reggel 9 órakor tartják meg a Zsidó Párt központi helyiségében, București, Str. Brodului 21. szám alatt. Az ülés dr. Fischer Tirador, a párt elnökének, elnöklete alatt fog lefolyni, aki ez alkalommal minden problémát felölelő beszámolóban fog rámutatni a napirenden lévő kérdésekre és azok megoldásának módjaitra. A Központi Bizottság ülése után, január 25-én, hétfőn este, közgyűlés lesz, amelyen a párt legkiválóbb vezetői fognak a közönséghez szólni.

— Din-Tóra elé kerül a mediási főrabbi vitája hitközségével. Medias. Az ardealj orth. Központi Iroda rabbitanácsa, a „Wasd Harabonim” ízetes bevizsgálás után jan. 11-én kelt leiratával elrendelte, hogy a mediási hitközség és főrabbija közötti évek óta duó harc elintézése és likvidálása végett, egy „bész din” álljon össze, amely itélkezni fog az ügyben. A bíróság tagjai a brasovi, ardudi és deji főrabbiokból fog állni Remélhető, hogy ezzel ez a régóta húzódo ügy végleges befejezést nyer.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

— Weisz Ignácz akcióknak újabb eredményei. Legutóbbi kimutatásunkban közöltük, hogy felhívásunk nyomán olvasóink köréből 8496 lei gyűlt össze a szerencsétlenül járt Weisz Ignácz, tasnadi 8 gyermekes családja számára. Ujabbán a következő adományok érkeztek Weisz Ignácz számára: Briszk Nálhonné orth. ír. főrabbiné és Ferkes Ernőné gyűjtése, Salonta 1200 lei, Hónia N. Gura-honj 300 lei, dr. Löwy J. Oena Sibiu'ui 200 lei, Róna Wilhelm Arad 100 lei, N. N. Faget 200 lei, Markovits Márton Crăiești gyűjtése 200 lei, Fixel Dezső gyűjtése Zerind 220 lei, Kohn Jenőné Beliu 100 lei, Ehrenwald Henriéné Sămbăta de jos 150 lei. Heti eredmény 2670, összesen tehát 11 166 lei. További nemes adományokat is készséggel továbbítunk.

Zsidó humor

ROTSCHILD BENZINJE

Rotschild egyszer egy fiatal leányt vitt gépjárműjén.

— Hova vigyem? — kérdezte Rotschild.

— B. rhova — felelt a leány, ahova akar.

— Tudja mit? — mondja Rotschild — elviszem az égbe . . .

— Ó — szól a leány — félek hogy nem futja a benzinjé.

Rosewell jelenlegi amerikai köztársasági elnök egy bölcs mondása:

— Vannak emberek, akik sokkal később kelnek fel, mint felébrednek, és viszont vannak mások, akik sokkal később ébrednek fel, mint felkelnek. Ugy az előbbieknek, mint az utóbbiaknak soha semmi sem sikerül az életben.

AZ ORVOSNÁL.

Önök asszonyom, rossz a szíverése, rossz a tüdeje, rossz a gyomra. Tulajdonképpen milyen idős?

— 36 éves vagyok . . .

— Ejnye, ejnye, az emlékezőtehetsége is nagyon rossz. Vigyázzon nagyon asszonyom, ez nagy baj . . .

SZENT CÉL

Egyik hitközség alkalmazottja nagyobb összeget sikkasztott és az elnök elövette:

— Moga szerencsétlen, hát hogy tehetett ilyet?

— Kérem, elnök ur, szent célra kellett a pénz.

— Szent célra? Mi az, hogy szent célra?

— Egy tuleszgyárat akartam alapítani.

A JÓ ÁLLÁS

Egy fiatalember beállt a cégfőnökhöz és félénk hangon megérti:

— Kérem szépen, nem kaphatnék valami állást?

— Sajnos, nem. Épp tegnap küldtem el egy tiszviselőt, akinek nem volt semmi dolga.

— Kérem szépen, — szól a fiatalember — nem kaphatnám meg az ő állását?

NEM UGY MINT Ő . . .

A szegény vándorló bócheri péntek este meghívta a gazdag balbos vacsorára.

Behozták a finom, párolgó töltött káposztát és a bócher se szó, se beszéd, elkezd küsszedni a tényéjára. Szed szed, már allg fér a telejes tényérre valami.

— Hé bócher, — mondja a házigazda — más is szerettem a töltött káposztát.

— Igen, — válaszolja a bócher — de nem úgy mint én.

A JÓTÉKONY KÖD

A mama rászól Majsikára:

— Majsika, mosd meg a kezed, nagyon piszkos.

— Ma nem mosom meg, — mondja Majsika — ugyis köd van kint.

INDOKOLT ÁLLÁSPONT

Egy amerikai reform rabbinak, aki majdnem minden levágott marha husát kósernek nyilvánította, egy ízben szemrehányást tettek engedékenységeért, mire így válaszolt:

— Ha majd az égi törvényszék elé kerülök, felvonulnak majd az ökrök, tehének, juhok, amelyeknek ügyében ítéletet kellett mondanom. Jön majd egy ökör és bepanaszolja, hogy a husát hibásnak és élvezhetetlennek találtam. Én ugyan be tudom majd bizonyítani, hogy igazam volt, de hát kinek van kedve a mennyeországnak odaállni vitalkozni egy ökörrel?

FINYÁS CHALUC

Tel Avilyban egy német chaluc, aki mint közműves volt foglalkoztatva, egyik napról a másikra más szakmára tért át.

— Mirei hagyta ott a közműves foglalkozást — kérdik tőle barátjai.

— Hajszállat találtam a malterben s megundorodtam . . .